

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

50
ПАРА
(ДИНАРА)
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XXVIII
БРОЈ 801
6. мај 1967.

Dan
BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ОВОМ БРОЈУ:

БОГОВОЈ РУЦОВИЋ
ПУТ КА МЕСЕЦУ ОД КОМАРОВА
ДАЛЕКЕ ЗЕМЉЕ И НАРОДИ
ФАНТОМ ЈЕ ЗАПАЛИО ПУСТИЊУ
ПРИЧА
МЕГДАЊ СА ДИВЉИМ ВЕПРОМ
ШАХ
АНЕДОТЕ
СПОРТ
ПИСМА ЧИТАЛАЦА
ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

КРОЗ ВЕКОБЕ

Пре сто година

Из мајских бројева листова и часописа за 1867. годину начинили смо овај мали избор занимљивих вести.

ПЕТРОГРАД. На књижевном вечеру приређеном у корист Друштва за помоћ књижевницима и научницима, И. С. Тургењев читао је одломке из свог новог романа „Дим“. И поред високих цена улазница, сада је била пуна. Да би чула аутора, окупила се многобројна и најразличитија публика. Господин Тургењев је читао одлично. Грмљавина од аплауза дочекивала је и испраћала аутора кад би се појављивао на сцени или одлазио с ње.

РУАН. Помоћу нарочитог механизма на картију се преноси лако читљив графикон пулс рања била. Учени про-

фесор и члан Француске академије Мареј извео је низ опита који су показали да се ритам срца мења у случају тровања и то у зависности од отрова који је у питању.

НЕРЧИНСК. у Нерчинску живи човек који лечи рак као што су га, по предању, лечили у древна времена, то јест без прибегавања било каквој операцији. Средства која он употребљава увек су се показала ефикасним. Тај исцелитељ лечи и друге болести. Он је проучио сву флору у близини и даоји околинани и његови лекови састоје се делом од трава које сам припрема а делом од лекова које употребљава општа медицина. Недавно се неки лекар који је дошао с Амура упознао са овим човеком и зажео да дозна којим средствима лечи рак. Међутим, његов покушај био је безуспешан: човек је одбио да му одговори.

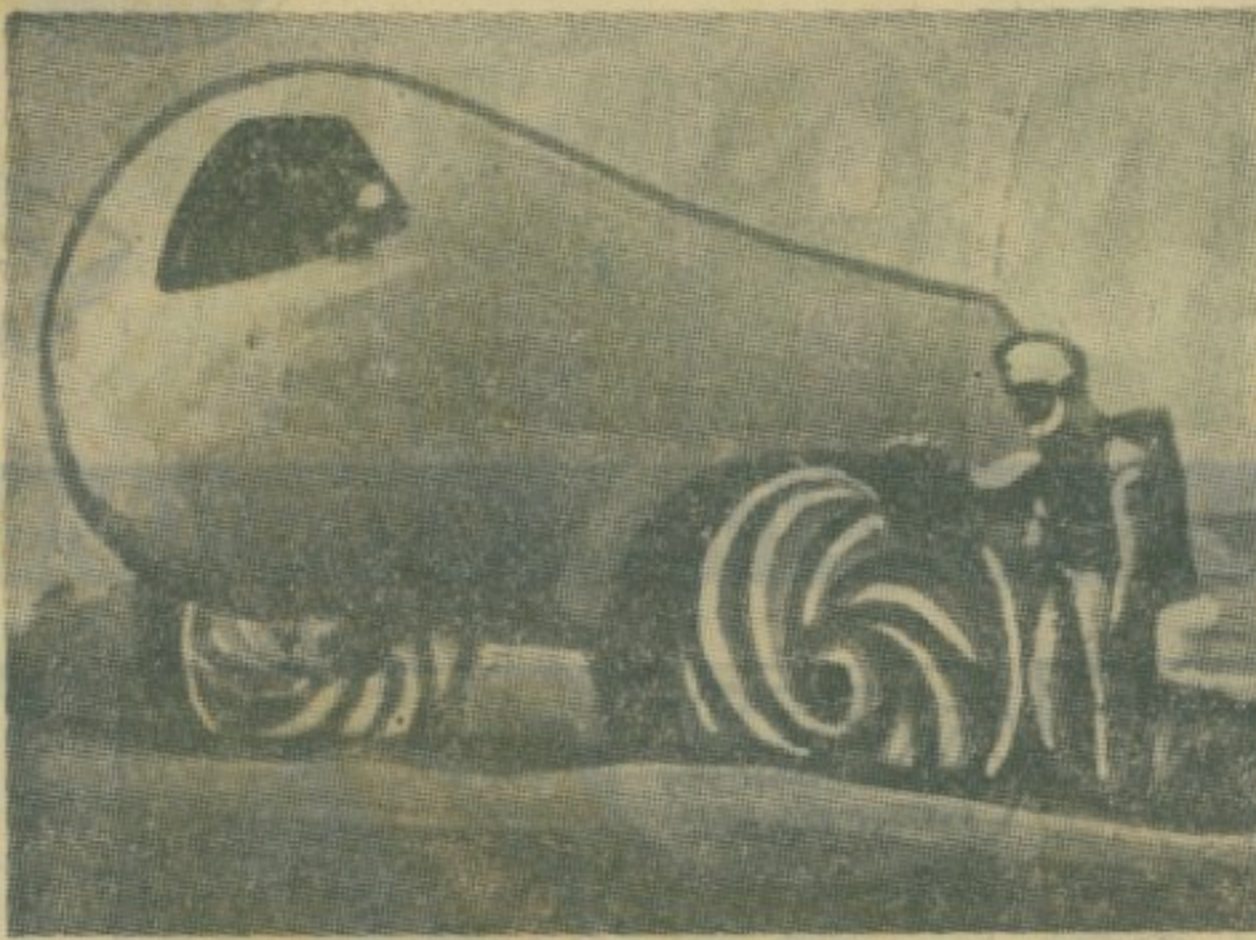
РИМ. У Помпеји су недавно откривена јединствена сведочанства прошлости. За време ископавања археолози су нашли пекарску пећ а у њој 80 хлебова стављених да се леку на сам дан велике несреће.

Живот у будућности

О животу у будућности написане су многе књиге, а изречена су и остварена многа „пророчанства“. Тако је наш истакнути књижевник и научник Стојан Новаковић писао о Београду у двадесетом веку. Многи писци и данас се баве темом — будућност — пишу приче, романи, драме, а недавно је амерички телевизијски репортер Волтер Пронки, снимивши филм за телевизију о животу људи у 21. веку.

Филм „21. век“ који се сада даје на америчкој телевизији не приказује неку авантуру нити је то филм маште, него филм који базира на стварности.

Пронки је више од две године разговарао са научницима не само у Америци него и у осталим деловима света. Консултовао је познатије инжењере, лекаре и друге

ОВАКО ЋЕ ИЗГЛЕДАТИ КОЛА У КОЈИМА ЋЕ СЕ ПУТНИЦИ ШЕТАТИ ПО МЕСЕЧЕВОЈ ПОВРШНИ

стручњаке да би што реалније приказао будући живот.

Поред разних научника у филму су приказани и први радознали туристи, који нису жалели да плате много само да би видели Месец изблиза. За шетњу по Месецу биће употребљена специјална кола, која се могу кретати по сваком терену брзином од 20 километара на сат.

Вожња аутомобилом по Земљи, која је такође приказана у филму, биће такође занимљива. Путници седну у кола, притисну једну дугме и то је све што чине за време вожње. Захваљујући електронском систему ауто дуж пута заобилази све препреке и то много спретније него да га вози неки најбољи возач.

Електронски мозак који управља аутомобилом регулише брзину и обезбеђује и путнике и аутомобил од негода. Да се путници не би љутили зашто ауто не иде брже, они су стално информирани писмено или усмено о кривинама и о клизавости на путу. У контролним пунктовима саобраћајна полиција има увид у сва кола и у случају да се ма шта деси, истог тренутка су обавештени и саобраћајна милиција и санитетска служба.

За даља путовања људи ће употребити електрична кола која могу да понесу и два аутомобила. Електрична кола крећу се по шинама великом брзином. Путници могу да сиђу из тих кола где год зажеље и да продуже пут у својим аутомобилима.

Ваздушни саобраћај такође није заборављен. Супербрзи авиони преносе путнике у сваки део света за само два-три часа. Путовање и боравак у морским дубинама су исто тако обични као и путовања на Месец. Према овом филму активност у мору биће необично велика, јер ће се главне количине минерала, нафте и хране добити — из мора.

Медицина ће играти велику улогу у животу људи новог столећа. Сваки део тела ће се моћи да замени, па ће бити људи који ће имати више вештачких делова (срце, бубрези, кости итд.) него природних. И прегледи ће бити сасвим друкчији него сада. Пацијент просто седне на једну на изглед обичну столицу и то потпуно обучен. Довољно ће бити да насложни дланове на наслон столице и да после неколико секунди добије комплетан радиограм и све друге податке о стању свога здравља и то све наштампано на папиру.

Највећи део домаћих послова које сада обављају домаћице, обављаће разни роботи. Таквим једним роботом располаже већ сада Тринг, професор у Лондону. Робот пере рубље, судове, чисти собе итд. Разуме се, роботи новог века биће модернији и савршенији.

Људи ће имати далеко више времена, јер ће радити седам часова дневно и то четири дана у недељи. Летњи распуст ће трајати три месеца. Људи ће се осећати свуда као код своје куће. Нови век треба да буде век остварених снова.

МУЗЕЈ ЈАЈА

Да би скупили десет хиљада експоната за музеј у румунском граду Орађи, музејски сарадници морали су да обиђу 75 држава да зараве у три хиљаде гнезда. На тај начин скупили су јаја од 750 врсти птица. Најмањи експонат — јаје се нице — дугачко је свега 13,1 милиметара. Недалеко од њега изложен је гигант: јаје ноја велико 152 милиметра.

Најмањи експонат — јаје се нице — дугачко је свега 13,1 милиметара. Недалеко од њега изложен је гигант: јаје ноја велико 152 милиметра.

АНЕГДОТЕ

ПОД ЗАКЛЕТВОМ

Љубимац париске публике прошлог века, глумец Франсоа Талма, био је веома скроман човек. Због тога је и толико изненадио поштоваоце свог талента када је појавивши се једном као сведок на суду, неколико пута поновио: „Ја, као највећи глумец нашег времена...“

— Шта вам је било, Франсоа? Зар вам се и самом не чини да вам такве изјаве не могу служити на част? — упита ли су га пријатељи после завршеног суђења.

Збуњени Талма се правдао:

— Ја никада не бих изговорио те нескромне и бестидне речи, али шта сам могао када сам пре давања изјаве положио заклетву да ћу говорити само истину.

ЧАПЛИН И ПРЕДСЕДНИК ВЛАДЕ

Једном је Чарли Чаплин, дубоко замишљен, шетао у близини енглеског парламента. Некако у то време седница парламента била је прекинута. Из зграде је изашао председник владе Велике Британије Рамсеј Макдоналд.

— Драги Чаплине, — поздравно је председник глумца.

— Баш ми је драго што вас видим! О чему тако дубоко мислите?

— Размишљам о новом филму — одговори му Чаплин, — А ви, мистер Макдоналде, вероватно спремате нешто ново у политичком животу.

— Авај, драги Чаплине, ми политичари имамо неупоредиво мање времена од вас уметника да размишљамо о нашим потезима и делима.

— Онда ми је јасно због чега ваша дела имају тако мало успеха код публике.

Рекавши то, Чаплин је учтиво скинуо шешир и удаљио се.

ЗАМЕНА МЕСТА

Догодило се недавно у целдонском пристаништу Коломбо: амерички морнар Боб Робинс ушао је у једну радњу где се продају животиње и упутио се право кавезима са птицама. На очиглед запањеног продавца, Боб је отворио врата кавеза и пустио напоље четири колибрија и деветнаест папагаја.

— Слободно изађите, моје драге птичице, ја сам био у аватру само једном и знам како се ви сад осећате.

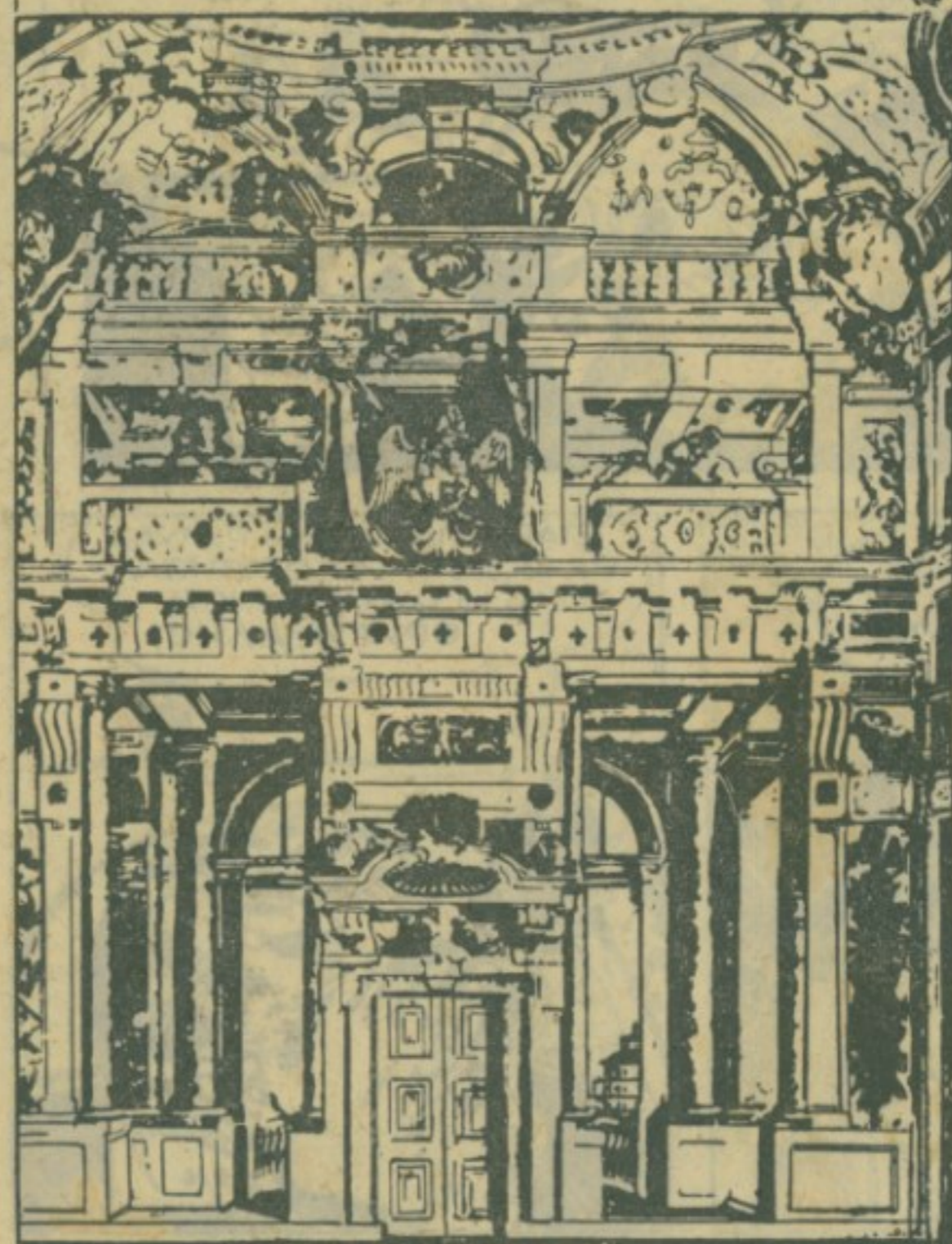
Међутим, власник радње није имао разумевања за његову хуманост, тужно га је и Робинсу је било суђено да и по други пут осети шта значи затвор.

Ripley's Веровали или не!

ГОЗБЕ „МРТВИХ“

ПРИНЦ КОНДЕ (1643-1709) ЈЕДАН ОД НАЈБОГАТИЈИХ ЛУДИ ФРАНЦУСКЕ, НАЈЈЕДНОМ ЈЕ У 56 ГОДИНИ ПРЕСТАО ДА ЈЕДЕ — ТРВАЈЕ ДА ЈЕ УМРО! ИДУЋИХ ДЕСЕТ ГОДИНА ЊЕГОВИ ЛЕКАРИ СУ ОБАКОДНЕВНО ПРИПРЕМАЛИ ВЕЧЕРЕ НА КОЈЕ СУ СВИ ГОСТИ ДОЛАЗИЛИ У МРТВАЧКИМ САНДУЦИМА И СА ПОКРОВИМА ДА БИ УБЕДИЛИ ДУШЕВНО ОБОЛЕЛОГ ПРИНЦА ДА ЧАК И МРТВИ МОРАЈУ ДА ЈЕДУ*

БАСИЛА ДУЖДЕВЕ ПАЛАТЕ У САРДИНИЈИ (ИТАЛИЈА) ИЗГЛЕДА КАО НИЗ ГАЛЕРИЈА, СТУБОВА ВРАТА И ПРОЛАЗА ДУЖДАРИЈЕ ЦИНОВЕКА ОПТИЧКА ВАРКА ПОСТОЈИ САМО ЈЕДНА ПРАВА ВРАТА А СВЕ ОСТАЛО ЈЕ ЛАЖНО

РИМСКИ ИМПЕРАТОР КОМОДУС 161-192 БИО ЈЕ ТОЛИКО СУЈЕТАН ДА ЈЕ СВИХ 12 МЕСЕЦИ У КАЛЕНДАРУ НАЗВАО У СВОЈУ ЧАСТ РИМСКА НАЦИЈА БИЛА ЈЕ ПРОЗВАНА КОМОДИЈАНА ГРАД РИМ — КОЛОНИЈА КОМОДИЈАНА, РИМСКИ ВОЈНИЦИ — КОМОДИЈАНИ, РИМСКИ СЕНАТ — КОМОДИЈАНУС А ЧИТАВ ПЕРИОД „ЗЛАТНИ КОМОДУСОВ ВЕК“

НАЈСТАРИЈИ ДОСАД НАЂЕНИ ТЕКСТ

НАЛАЗИ СЕ НА ЈЕДНОМ ВРСУ ЗА ВИНО КОЈИ ЈЕ 2800 ГОДИНА БИО УРУЧЕН УАТИНИ КАО НАГРАДА У НЕКОМ ТАКМИЧЕЊУ ИГРАЦИ. ТЕКСТ ГЛАСИ: „ИГРАЦИ КОЈИ БУДЕ ДАО НАЈБОЉУ ПРЕДСТАВУ ДОБИЋЕ МЕ“

СЦЕНУ ПРОСИДБЕ

ИЗРЕЗБАРИО ЈЕ 1835 ГОДИНЕ НЕКИ ЛОВАЦ НА КИТОВЕ НА ЈЕДНОМ ЗУБУ КИТА — А ЗАТИМ ЈЕ ПОСЛАО СВОЈОЈ ИЗАБРАНИЦИ ПОШТО ЈЕ БИО СУВИШЕ СТИДЉИВ ДА ВИ ЈЕ ЛИЧНО ЗАПРОСИО!

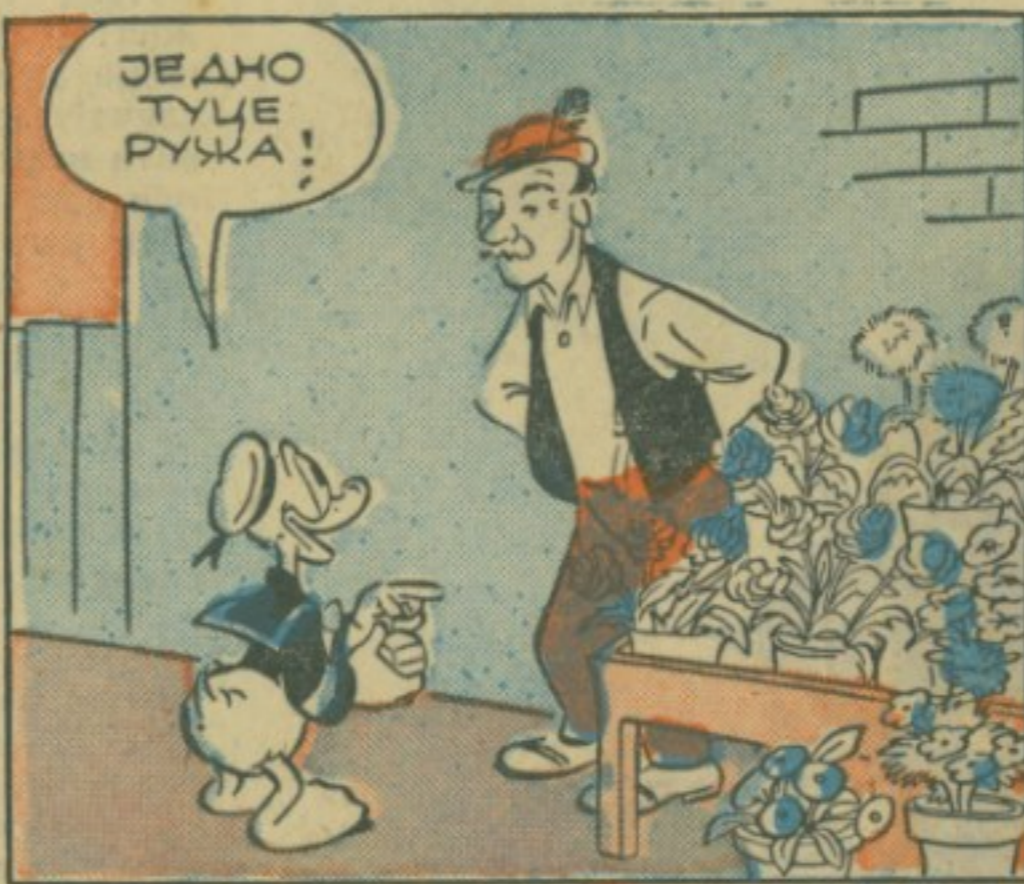

ШИБИЦЕ

КОЈЕ СУ 1840. ГОДИНЕ УПОТРЕБЉАВАНЕ У АМЕРИЦИ МОГЛЕ СУ ДА СЕ ПАЛЕ СА ОБЕ СТРАНЕ

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СПОРТ

ТАЈМ-АУТ ЗА ХУМОР

Је неутешној супрузи. Племенити поступак није остао не запажен: Каје је проглашен за „најбољег мужа-спортисту“ 1966. године.

Познатом шведском рукометашу Есту Карлсону заиста није лако; осим рукомета он игра још и за фудбалски клуб „Редбергсјед“. Карлсон о томе каже:

— Најважније је да не побркам правила рукомета и фудбала. Кад играм фудбал, искушење да дохватим лопту рукама и да се пробацим кроз редове одбране далеко је веће него да ударим лопту ногом када играм рукомет.

Ово признање је дало неким разлог да тврде како фудбал захтева далеко веће психичко напрезање него рукомет.

Европе. Недавно је Јункова била почасна гошња учесника трке „Тарго Флорио“ на Сицилији, познате по својој тешкој стази, где је она 1928. године у борби са мушкарцима заузела пето место.

Смела Чехиња има наследницу у Немачкој Демократској Републици. Млада тркачица Хелга Штајдел се на свом мотоциклу МЗ од 125 кубика појавила готово на свим стазама своје земље. Врло често мушкарци учесни

куску трупу. Ту су: клоун, акробата, дресер и директор. Кад свако обавља своју функцију како треба, ствари се одвијају нормално. Али ако клоун постане дресер, дресер акробата, а овај директор трупе, то је онда почетак краја.

За време првенства Француске у спортској гимнастички мадам Каје је сасвим заслужено заузела треће место.

Редакција прашког недељног листа „Стадион“ спровела је анкету у којој је неколико познатих спортиста одговорило на питање: Шта би били кад би почели живот изнова? Ево одговора:

Франтишек, хокејаш прашке Спарте — космонаут.

Јозеф Тројан, рукометаш — леви бек у фудбалу.

Далибор Мотејлек смучарскач — оно што јесам, иначе ја не бих био ја.

ци трке могли су само да виде лећа смеле девојке.

Међутим, судије су погрешиле при сабирању бодова и, пошто су награде већ биле подељене, Каје је остала кратких рукава. Трећег дана њен муж је такође заузео треће место у својој дисциплини и добивши медаљу предао ју

СПОРТ

Уређује: Паја Патак

Ква Ква!

итећене црепове згасио је аутомобила.

— Ужас! Од тих несавесних возача ниси више сигуран ни на крову.

Било је лепо

Влаја се возио с Понајем у аутомобилу. Кад су га упитали како је било, он одговори:

— Било је лепо, само никог нисмо прегазили.

С НИМ СИ...

Шиљи, лекару психијатарске клинике, дошао пријатељ у посету. После облијаска болнице улазе у Шиљину канцеларију и налазе једног болесника на Шиљином столу.

— Шта ради овај на твојем столу — пита пријатељ Шиљу?

— Не обазри се на њега, уобразио је да је стона лампа.

— Па и то га не отераи?

— Јест, а ко ће после да ми светли — одговори Шиља.

Пера у НЕВОЉИ

Пера иде снажден. Срете га Мики и пита:

— Шта ти је?

— Мани, идем да изјавим саучеише једном пријатељу... умрла му баба.

— Па и то ти је то тако тешко?

— Како ита је тешко... Замисли оставила му је у наслеђе сто хиљада долара и како да му изјавим саучеише.

Увек пеца

Понај каже Паји:

— С Микијем никад више нећу да идем на пецање.

— Зашто?

— Па, брате, он не зна ништа друго, него те ово — те ово... Стално пеца.

Нигде миро

Дошао Мики код Шиље и прича му:

— Замисли, оног зидара који је јуче провео читав дан на мом крову да би заменио о-

Замолити Понаја кад је био у иностранству да им прича о радио-апаратима у својој земљи: те какви су, те колико лампи имају које све станице хватају итд.

После кратког размислања на Понај одговори да имају апарате, али са једном лампом.

— Па ухвати ли он коју станицу? — питају га зачуђено.

— Не знам — одговори Понај — али знам да кад му се та лампа угаси, онда хвата ита ко стигне.

Легенда о «Летећем Холанђанину» је, разуме се, измишљена. Али, забележени су случајеви када су морима пловили бродови без посаде

ХОЛАНЂАНИ ЛУТАЛИЦЕ

Један једрењак „Фани Е. Волсон“ испловио је из луке Чарлсон, која се налази нешто северније од полуострва Флориде и убрзо потом доживео бродолом. Посада је напустила брод. После годину дана једрењак „Фани Е. Волсон“ био је примећен у близини Азорских острва. Нешто касније, упркос ветровима који дувају у том делу океана и снажној Голфској струји, брод без посаде вратио се готово на исто место где се бродолом догодио.

И једрењак „Леон Вајт“ посада је напустила после хаварије у Атлантском океану, недалеко од обала Канаде. Полупотонули брод стигао је до Ирске, затим се вратио до Канаде. Одатле је „Леон Вајт“ кренуо према Хебридским острвима. После тога је примећен на путини северно од Шкотске. Блауђени океанима десетак месеци, једрењак је препловио више од 6.800 миља. Други

један једрењак, „Вајер Серцент“ напустила је посада крај Рта Хатерас. За 18 месеци пловидбе напуштени једрењак је превазио 6.000 миља. Овај једрењак једини је брод у историји поморства који је без посаде прошао кроз Гибралтарски мореуз.

Више је него необичан пут немачког једрењака „Трејв“. У ствари, океанима је лутао не цео брод већ његове две половине. Наиме, на „Трејв“ је налетео неки путнички брод и просто га пресекао на пола. Предњи део једрењака узео је курс на север и пловио према Новој Енглеској, на североисточној обали Сједињених Америчких Држава. Задњи део с крмом кренуо је на југ и последњи пут је виђен крај обала америчке државе Каролине.

Године 1888. посада шкуне „В. Л. Вајт“ спасавајући се после хаварије у Атлантском океану напустила је брод који је потонуо и препустила га

судбини. Капетан и сви чланови посаде потврдили су пропасти шкуне. Међутим, у енглески „Лојд“ где је брод био осигуран, почеле су убрзо да пристижу вести о сусретима са шкуном. У веома кратком времену виђена је око 50 пута у разним деловима океана. О авестињском броду кружиле су приче међу поморцима. Тек неколико година касније после једне велике буре, таласи су избацили шкуну на обалу једног малог острва за палино од Шкотске.

И најзад, ево једног од најзаинтереснијих случајева у историји поморства. На крајњем северу Канаде зима наступа нагло и понекад потпуно неочекивано. Године 1931. море крај обала острва Викторија замрзло се већ првих дана октобра.

Канадски ловци са огромним количинама крзна нашли су се заробљени ледом на пароброду „Бејшино“. Пут до луке Ванкувер био је затворен.

Остала је само једна могућност: стићи до Ванкувера пешце дуж обале. Али, у том случају ловци би морали остати већи део крзна. А на то они нису могли да се одлуче. Због тога су решили да ту ни мују, у колибама на обали, недалеко од брода. Капетан „Бејшиноа“ уверавао их је да брод због леда не може ни да се помери с места. Узевши за брод само оно што им је било најнеопходније, људи су га напустили и населили се на обали.

Једне ноћи налетела је непогода праћена јаком вејавицом. Два дана ловци нису могли ни нос да помолу из својих колиба. Када се време мало стишало и они изишли на обалу — брода није било. Сва трагања била су узалудна: пароброд је ишчезао. Ловци су закључили да су струје од неле брод заједно с леденом сантом која се око њега била створила. Избора више није било: сувим путем вратили су се у Ванкувер.

У Ванкуверу су их дочекали питањима: „Зашто сте напустили брод? Где су вам крзна? Знате ли да се ваш брод налази крај Франклиновог острва?“

Ловци су похитали на Фран

клиново острво, али брод се више није тамо налазио. Месец дана касније неки млади истраживач видео је „Бејшино“ у Бофортовом мору. Пароброд се, по његовим речима, налазио у одличном стању. Истраживач није имао могућности да са брода покупи крзна, јер би у том случају морао да се лиши готово свих својих залиха хране.

У августу идуће године пароброд је више пута био виђен на океану, али лед и таласи нису дозвољавали да му се приђе. Још две године „Бејшино“ је виђан час ту час тамо, понекад окован ледом, понекад на слободном мору, али увек — недоступан. Због тога су га морнари назвали „неуловљиви“. Када је и где „Бејшино“ потонуо — нико не зна.

Загонетке, пројекти, открића

ПЕТОСПРАТНО ЈЕЗЕРО

Осим овог на свету не постоји ниједно такво језеро: његова водена маса састоји се од пет слојева. Заборавили смо да на самом почетку кажемо: необично „петоспратно“ језеро налази се на острву Киљдин у Баренцовом мору.

Изнад лепљиве иловаче која покрива дно језера, вода је zasiњена сумпороводником који убија све живо.

Други „спрат“ густо насељавају пурпурне бактерије које оксидишу сумпорводник. Ниједан молекул убитачног гаса не може да продре кроз ту својеврсну „преграду“ на трећи спрат насељен морским рибама, актинијама, морским жељевима и звездама.

На четвртм „спрату“ вода је тек незнатно слана и није погодна за живот морских животиња. И најзад, последњи слој у језеру је чиста, прозачна изворска вода, царство слатководних животиња.

Како су се образовали „спратови“ овог необичног језера и зашто се слојеви воде никад не мешају? Наука још не зна одговоре на ова питања.

Мрље на Марсу: вода или камен?

Астрономи Отерман и Бронер са Пенсилванског универзитета сматрају да су тамне области на Марсу, које се обично објашњавају присуством органских материја, у ствари изазване залеђивањем тла. У почетку марсовског пролећа над поларним капама кондензује се масе водене паре које се постепено спуштају према полутару. При томе, када дође до наглог снижења температуре на смени дана и ноћи, водена пара се кондензује по површинском слоју тла образујући микроузвишења у облику ледених иглица. Када на ту раван површину падају светлосни зраци, стварају се сенке које се сливају у огромну мрљу.

Сасвим друго мишљење заступају амерички астрономи Саган и Полак. Проучавајући снимке које је за Земљу доставила аутоматска космичка станица „Маринер 4“, они су дошли до закључка да су тамне области на Марсу, цинковски плато који се издиже од 9 до 13 километара изнад пустиња покривених прашином које због тога изгледају светлије. Тамни, каменити слојеви бивају обнажени када почну да дувају марсовски ветрови који, по мишљењу ових научника, имају сезонски карактер.

Тајанствено село

Хиналунг је назив за једно азербејџанско село које лежи високо у планинама, у зони адских шума. То село има дугу и умногосте загонетну историју. Његови становници представљају посебну малу етничку групу. У језику становника Хиналунга могу се срести речи азербејџанског и словенског, арапског и фарсидског порекла. Загонетка хиналуншког језика одавно већ привлачи пажњу многих историчара и лингвиста али ни до данас није решена.

Где пролази Голфска струја?

На први поглед изгледа да би на ово питање могао да одговори сваки ученик. Међутим, професор политехничког института у Гданску Јозеф Карвовски ставио је под сумњу тачност установљене „маршруте“ Голфске струје.

Свој сензационални закључак професор Карвовски објашњава на следећи начин. Карте морских струја састављене су углавном на основу плутања бродова и специјалних бова. Међутим, правац ових плутања зависи од облика бродова или бова, степена до којег су ти објекти потонули у воду и многих других фактора који нарушавају „чистоту“ истраживања. Познато је, на пример, да празна боца плива у правцу таласа, а боца која је до залупача потонула у воду, понекад и против таласа. И брод који дубоко гази такође, по правилу, плута против таласа.

По мишљењу Карвовског може се сматрати да су тачно одређене „маршруте“ само малог броја морских струја, углавном оних које теку крај обала Норвешке. Да би се саставила нова карта морских струја потребно је, по мишљењу Карвовског, вршити истовремена испитивања на разним дубинама, и то у току веома дугог временског периода.

ЗМИЈА — ЧУВАРКУЋА

Пабло Аторо из Буенос Аиреса набавио је себи необичног „пса чувара“: једну два метра дугачку змију врсте лампадага. Ова змија слична питону може да загази чак и вола. Грађани су се, међутим, побунили против Пабла Атороа и његове змије. Једна девојчица из његовог суседства пала је у несвест када је, случајно, наишла на змију склупчану поред оgrade. Суседи су позвали ватрогасце који су једва успели да је ухвате и однесу у зоолошки врт.

СВАДБА УЗ САМОПОСЛУЖИВАЊЕ

Петер Браун, двадесет једногодишњи службеник из Берлина, уместо на венчање стигао је у затвор. Десет дана пре заказаног венчања младожења се постарио за све што му је потребно: најпре је набавио прстен, а онда је кренуо да се снабде црним свечаним оделом. У „куповину“ је пошао ноћу али је био ухаваен пре но што је успео да се „послужи“.

У два-три реда

Енглези одавно имају телефоне који не звоне већ цвркућу.

★

У близини француског града Тараскона пронађено је 12 људских скелета високих и до два метра. Груди ових скелета биле су прободе стрелом или копљем. Археолози сматрају да су то скелети ратника из VIII века.

★

У Еритреји, покрајини Етиопије, откривено је пећинско сликарство које потиче из три хиљаде година пре наше ере. Сликe представљају сцене из лова.

★

У Херезу, у близини Кадиза у Шпанији, отворен је први музеј фламенга на свету. Поред изванредно лепе збирке гитара, главног инструмента за ову игру, у музеју ће бити изложене и досад најбоље снимљене плоче.

Између Хамбурга и Минхена саобраћа најбржи воз у Европи: просечно прелази 200 километара на час. Иначе, најбрже возове на свету има Јапан — они достижу брзину од 250 километара на час.

★

Шкотски винарски стручњаци изјављују да би било потребно девет и по година да се попије виски који сада имају у складштима — око две и по милијарде литара. Њихов највећи потрошач су становници једног острва у Карибима (187.000 становника) који годишње попију око милион и по литара вискија.

★

У Аралском мору на совјетском острву Барса-Келм отвара се резерват за ретку фауну централне Азије, односно за оне животиње и птице које већ нестају. Међу најређе животиње овог резервата спада око четрдесет кулана, неке врсте дивљих магараца.

Владимир Комаров, један од пионира космоса и први космонаут који је два пута боравио у свемиру, изгубио је живот 24. априла, када је са свог другог лета требало да се спусти на Земљу.

Владимира Комарова називали су техничким ерудитом међу совјетским космонаутима. Чланак „Пут на Месец“ један је од последњих, а можда и последњи, који је он написао. Био је објављен у последњем, априлском броју, совјетског научно-популарног часописа „Око света“.

...Трећег фебруара 1966. године на Месечевој равници спустио се међупланетарни брод који је полетео из наше земље — и Човек је први пут видео Месец као да је сам лично пролетао његовом површином.

Почела је нова етапа у истраживању Месеца — квалитетно нова етапа хиљадугодишњег Човековог пута ка упознавању сребрнатог Земљиног брата... И путовање Човека на Месец постаје стварност нашег времена...

Човек на Месecu... А још до старта „Луна-9“ није се са сигурношћу знало да ли се међупланетарни брод који је полетео из наше земље — и Човек уопште може спустити на Месец.

Сећате ли се научно-фантастичног романа Артура Кларка „Месечева површина?“ „Море Жеђи“ испуњено је не водом већ прашином. Ето зашто оно изгледа тако необично, зашто привлачи и опчињава. Ситна као талк, сувљана исушени песак Сахаре, Месечева прашина понаша се у овдашњем вакууму као течност. Испустите ли тежак предмет, он ће одмах ишчезнути — ни трага, ни пљеска...

То није само фантастика, већ и одраз старих научних распри. Чиме је покривен Месец?

Упоредивши резултате добијене мерењем температуре Месеца према интензивности инфрацрвеног зрачења и по-

датке радио-астрономских посматрања, научници су дошли до закључка да је наш природни сателит прекривен некаквом „бујдом“ која не пропушта топлоту.

Из чега се састоји та „бујда“?

И ту су се мишљења научника разишла. Месец је покривен веома ситном прашином, говорили су једни; базалтом — тврдили су други, вулканским пепелом — трећи.

Дакле, има ли прашине или је нема?

Одговору на то питање наука се приближила, сасвим близу 3. фебруара 1966. године у 21 час и 47 минута.

...21 час и 45 минута. Телескопи су усмерени на рејон где се налазе кратери Галилеј, Кавалеријев и Рајнеров и где треба меко да се спусти „Луна-9“.

Ако у тој области постоји слој прашине, она ће се у тренутку спуштања космичког брода подићи.

...21 час, 45 минута и 30 секунди. „Луна-9“ већ је додирнула Месечево површину.

...21 час и 47 минута. На Месечевој површини нису примећене никакве промене.

И заиста, када је совјетска аутоматска станица пренела на Земљу прве снимке, било је очигледно да њен објектив није био запрашен Месечевом прашином.

Није било прашине ни у области примесечева станице „Луна-13“.

А кад су помоћу апарата

којима је располагала станица „Луна-13“ први пут била извршена непосредна мерења густине Месечевог тла, видело се да густина не премаша један грам на кубни сантиметар, то јест, да је блиска густини порозних или зрнастих слојева на Земљи.

Научници сматрају да се Месечева површина образовала на следећи начин: најпре се на равнине излила лава која се дробила под ударцима метеорита. Затим су се честице настале на тај начин у вакуумској „атмосфери“ Месеца слепиле, претварајући се у чврст слој, који је опет пуцао од наглих промена у температури, поново био изложен ударцима метеорита, поново су се честице стапале и тако много, много пута.

Сада више нема сумње да ће баш космички апарати достављати на Земљу податке и сведочанства која ће омогућити да се реше најважнији проблеми као што је проблем настанка Сунчевог система, постанак и развитак живота на другим планетама, или проблем састава небеских тела.

Три стотине педесет година скициране су и цртане карте Месеца. Почев од првих скица, те карте су стално исправљане и допуњаване у зависности од усавршавања средстава и метода посматрања. Али, друга страна Месеца била је скривена од погледа људи.

И совјетске аутоматске станице откриле су је човечан-

ству. То откривање било је сензационално: на снимцима које је пренела на Земљу совјетска станица „Сонда-3“, виделе су се овалне увале, прилично правилног облика с пречником до 500, па и више километара. На оној страни Месеца која је доступна телескопима на Земљи таквих увала — таалсоида, како су их назвали — нема.

Оне, додуше, — размерама и конфигурацијом — донекле, подсећају на „мора“ на видљивој страни Месеца. И више од тога: на Месечевом глобусу таласонида образују заједно са раније познатим морицама нешто слично појасу. Али, дно таласонида не личи на дно мора — оно је „посејано“ кратерима.

Чиме се објашњава разлика у рељефима две стране једног истог небеског тела?

Можда ту извесну улогу игра Земља?

Тако ће пут до Месеца постати и пут који води тајнама Земље.

„Проучавање Месеца — каже академик Трофимук — за нас геологе исто је толико важно као и проучавање Земље. Ја заступа мисле да су Месец и Земља састављени од исте материје, да су оба она небеска тела постала и развила се истовремено. Али, на Месecu практично нема атмосфере, нема ветрова, нема река, нема тако бурних хемијских процеса какви се обично одвијају у Земљиној кори. Ми овде, на Земљи, при-

нућени смо да дуго тражимо обнављена места, то јест места где основне руде избијају на површину или смо, пак, приморани да допиремо до њих кроз дебео слој наталоженог материјала. А Месец је, како нам сведоче изванредне фотографије које су нам послале аутоматске станице, планета готово непрекидних „обнажених места“... Истраживати Месец значи одгонетнути многе тајне Земље, дознати улогу вулканизма у животи наше планете, услове настанка рудног блага, проблеме образовања планина.

А колико тек може Месец да нам помогне у решавању проблема Земљиног магнетизма — једног од најзанимљивијих проблема у науци.

Већина научника сматра да је магнетско поље наше планете везано с брзим окретањем Земље око своје осе, а такође и с постојањем језгра у центру Земљине лопте где могу да настану електрична струјања.

Али, како дознати да ли су те претпоставке тачне?

Ту у помоћ треба да нам притекне Месец. Он несумњиво не може имати унутрашње језгро јер језгро имају само небеска тела велике масе. Даље, Месец се обрће много спорије од Земље. Ако би и поред свега тога код Месеца била откривена магнетна својства, онда би за природу Земљиног магнетизма било потребно тражити друга објашњења.

Још 1959. године совјетска космичка станица „Луна-2“ први пут је установила да је јачина Месечевог магнетског поља бар хиљаду пута слабија од Земљиног. Станица „Луна-10“, која је постала први вештачки Месечев сателит, имала је петнаест пута осетљивији магнетометар. То је омогућило не само да се одреди максимална јачина Месечевог магнетског поља, већ и да се региструју његове промене. Показало се да свој максимум то магнетно поље достиже у оном тренутку када се Месец налази у фази пуног месеца, тј. на линији која повезује Земљу и Сунце.

Али, припада ли то магнетно поље Месecu? Можда то Земљина магнетосфера има неку врсту „репа“ на страни супротној од Сунца и да тај „реп“ досеже до Месечево орбите?

Питања, питања... Питања рођена великим открићима нашег времена...

...Са узбуђењем гледамо снимке које су доставиле станице „Луна-9“ и „Луна-13“. Разгледамо Месечево долине као да ходамо по њима — прне провалије од сенки пута их баца Месечево камење... Месечев хоризонт оштро опртан шкриљастопрним Месечевим небом...

Неће проћи много времена и Човек ће и у стварности прошетати Месечевим равницама, подићи ће Месечев камен и подржати га на свом длану...

ЦРТИЦЕ ИЗ БИОЛОГИЈЕ

ШТА ЈЕ СТАРЕЊЕ, А ШТА СТАРОСТ ОРГАНИЗМА?

У биологији се прави бит на разлика између старења и старости организма. Старење је дуг и неминован биолошки процес различитих измена у организму које почну још од самог рођења. Међутим, старост је законита и неизбежна завршна карика у животном развоју организма.

Већина научних података говори да се процес старења може да одгоди и живот продужи. Лудвик II мађарски био је у 14. години физички развијен човек, у 15. години се оженио, а у 20. је умро са свим знацима старости. С друге стране занимљив је други податак када је 1795. у Токију проглашен најстарији човек Јапана. Селак Мампе имао је тада 194 године!

Познати руски зоолог Мечников мислио је да су ин-

фекције, различити отрови и социјални фактори главни узроци превременог старења човека. Да би се одложила старост, он је препоручивао сталан рад и умерену исхрану, а нарочито је препоручивао храну богату млечно-киселинским микробима.

Занимљиво је да данас постоји више од 200 теорија о узроцима старења. Све ове теорије, углавном, сведе у роке старења на десетак узорица. Док једни мисле да организм „одслужу“ своје као и свака друга машина, други сматрају да је због неминовног кретања и промене материја и жива материја под дожда променама које најзад доводе до смрти организма.

Старење је резултат самоотровања и дејства спољашњих отрова на организм, кажу трећи, а једна теорија тврди

да постоји несклад између потреба организма као целине и потреба ћелија итд.

Пре тридесет година руски научник Богомолец рекао је да увелост остарелог организма не долази због недостатка воде, него због неспособности старих ткива да задрже воду. М. К. Петрова, ученица Павлова, дошла је до закључка да је пренапрегнутост и истропаност нервног система, посебно коре мозга, један од главних фактора који утиче на рад осталих система и њихово слабење што доводи до старости. Чу-

вени лекар 18. века Јохан Фишер каже да „недостатак душевног спокојства знатно више скраћује живот, него сви најповољнији фактори који га продужавају“. В. Д. Михалов износи у својој књизи „Када човек стари“ (1966) да је међу дуговечнима више жена, али да рекорде у дужини живота држе мушкарци. Дуговечници су најчешће прворођена деца и такви људи су целог свој дугот живота активни, имају увек животне радости и брзо успостављају равнотежу после психичких потреса.

ФАНТАСТИЧНО ПОТОМСТВО

Потомство једне мувкенке створило би својим телима масу од око 100.000 милиона кубних километара само у току једног лета. Међутим, до тога ипак не долази, јер огроман број јаја бива уништен, а и сама мува има своје непријатеље, који заједно са неповољним животним приликама униште највећи број јединки овог инсекта.

Али мува није једини рекордер у погледу размножавања и броја потомка. Желка деце глисте (Ascaris) је у стању да за 24 сата положи 100.000 до 200.000 јаја.

Свет микроба, посебно бактерије, апсолутни је господар у овом погледу. Бактерија коли (Bacillus coli) се размножава сваких 20 минута. Када не би постојале природне сметње и кочнице, ова бактерија би се само за 36 часова у тој мери размножила да би покрила целу Земљину кулу танким слојем.

Поменимо само једног рекордера, праживотињу (једно ћелијско животиња) која се зове стилонихија. Она се размножава просечно пет пута дневно. Од једне стилонихије створило би се за месец дана размножавања тако велики број животиња која може да се изрази цифром 1 са 44 нуле. То је равно маси живе материје ове животиње која би била око милион пута већа од запремине Сунца.

За многе друге животиње, а нарочито за неке биљке — посебно бактерије — познато је да се размножавају несхватљиво брзим темпом, који би се могао упоредити с брзином простирања звука. Захваљујући многобројним сложеним односима између живе и неживе природе, стално се одржава равнотежа која обезбеђује склад природе онакав какав у сваком моменту видимо.

ДАЛЕКЕ ЗЕМЉЕ И НАРОДИ

СВАДБЕНИ ОБИЧАЈИ

КОЊ КОЈИ НЕЋЕ БИТИ ПОЛАХАН

Сваког дана, а можда и сваког часа (статистике о томе нема), на свету се прослављају десетине, стотине, хиљаде свадби. Свака земља има своје свадбене обичаје и обреде. Али, ма колико се ти обичаји разликовали, све свадбе су у нечему исте: код свих народа тај дан је светао и радостан празник.

Млади Масаји убио је свог првог лава у тринаестој години; у седамнаестој — у узрасту посвећивања у ратника — на његовом врату подрхтавале су на ветру три гриве убијених лавова. У последњем лову извео је подвиг достојан првог ратника: ухватио је лава за реп и држао га све док нису приспели и остали ловци из племена. Онај ко таква подвиг изведе четири пута награђује се титулом меломбуки. Данас млади Масаји има тачно седамнаест година и пошто је испунио прву четвртину услова за добијање највишег ратничког звања, постао је моран — борац прве одбрамбене линије. ... Лепотица нема још ни тринаест година; она још није прошла кроз обред посвећивања после којег ће имати право на склапање брака. Али, она већ радо гледа младог морана и ишчекује дан када ће јој он набацити на врат свој ратнички појас и рећи: „Бићеш моја жена“. Али, како захтевају обичаји, она ће се тада отимати и плакати мада већ одавно сви знају да га она чека... А дотле, збогом моране,

иди у савану, чувај племенску стада од лавова! Ако постанеш меломбуки — свака ти част! А ако не постанеш — лепотица те због тога неће мање волети.

Народ Моси живи на северу Горње Волте. Моси имају краља (меро-небо) чије је седиште у граду Аугадугу.

Дан у краљевини почиње овако. Из двора излази бучна гомила краљевих тумача снаова, министара, саветника и слуга и креће према коњу на коме је свечано украшена опрема. Сви углас ридају, машу рукама, одговарају краља.

— Пустите ме, пустите, пустите — одмахује тужни краљ главом и прилази коњу. Он је чврсто одлучио да напусти дворца и да на коњу обиђе целу земљу да би себи нашао невесту.

— Не, не, краљу! Пут је тако далак, песак је тако бео, сунце толико јарко — ослепећеш!

— Идем, идем, идем — одмахује главом тужни краљ. Мој отац је имао три стотине жена...

— А можда би било боље да сутра кренеш, краљу? — пита га тада његов први и главни саветник, балум-неба. Он увек изговара само ту једну, увек исту реченицу: „А можда би било боље да сутра кренеш, краљу?“

— Сутра? — с колебањем у гласу пита краљ и... остаје.

Меро-небо је давно оженио и његова једина жена за вршила је универзитет у Оксфорду, али древна традиција захтева да се овај ритуал одржава. И због тога краља сваког дана очекује оседлани и накићени коњ...

— Изгубио сам новогodiшњег „тако“, али сам зато нашао лепу невесту — често је касније говорио својим пријатељима.

Ево како се то догодило. Његовог „тако“, великог змаја окићеног перјем и шареним хартијама, отерао је с неба „тако“ његовог противника. Када је пришао „клуби победених“ Она је већ седела на њој јер је изгубила партију „хане-цуки“ (јапанска верзија бадминтона). По правилима те игре за сваки промашај на образе су јој ставили тушем по једну перлицу. На њеном овалном лицу — „урид-зангао“ (семенки па од диње — кажу Јапанци за такво лице) није више остало места за нове промашаје. Од стида, крила је лице длановима.

Њихова свадба била је заказана у најсрећнији дан седмнице — тајан. По старом обичају младенци су морали да поједу по залагај воленог густера испеченог тако да је био готово црн. Старо веровање каже да ће од тога до гроба бити одани једно другом и да никад неће посегну-

ти за кором „еноки“ — дрвеном развода.

Гости нису штедели комплименте. Младожени су, на пример, казали да је он „човек жулица“ (другим речима да има јаку вољу), да има „велики желудац“ (читај: широк видокруг), да има „чист желудац“ (читај: савест).

Астечка „принцеза“ праћена двојницом ћутљивих стражара, који поносито носе шарене круне од перја, полако прилази подножју пирамиде. У њеним рукама је света чашица: данас је та девојка из си ромашног астечког села само симболично невеста Сунца — Ватуско — и симболична жртва добром и истовремено крвожедном божанству.

Етнолози и археолози на различите начине објашњавају овај древни ритуал. Једни тврде да је овај празник везан са обредом „Новога огња“, ватре коју су древни Астеци палили на заравњеним врховима пирамида, у храмовима и својим домовима једном у педесет две године. Други сматрају да је то остаток култа бога сунца Тонатлиу или врховног астечког божанства Тескатлипоки...

МУМИН И ТВ

Мала јахачица

Петогодишња Мери, кћерка једног америчког фармара, склопила је чврсто „пријатељство“ са једном свињом о којој се брине само она. Сваког дана, пошто девојчица нахрани своју „штићеницу“ њих две полазе у шетњу. Видите и сами — како.

Казна за сан

У енглеској грофовији Сасексу кажњавају сваког посетиоца библиотеке који заспи над књигом. Службеници библиотеке будно пазе да се ово правило не наруши.

над књигом. Службеници библиотеке будно пазе да се ово правило не наруши.

Каталог са 130.000 странаца

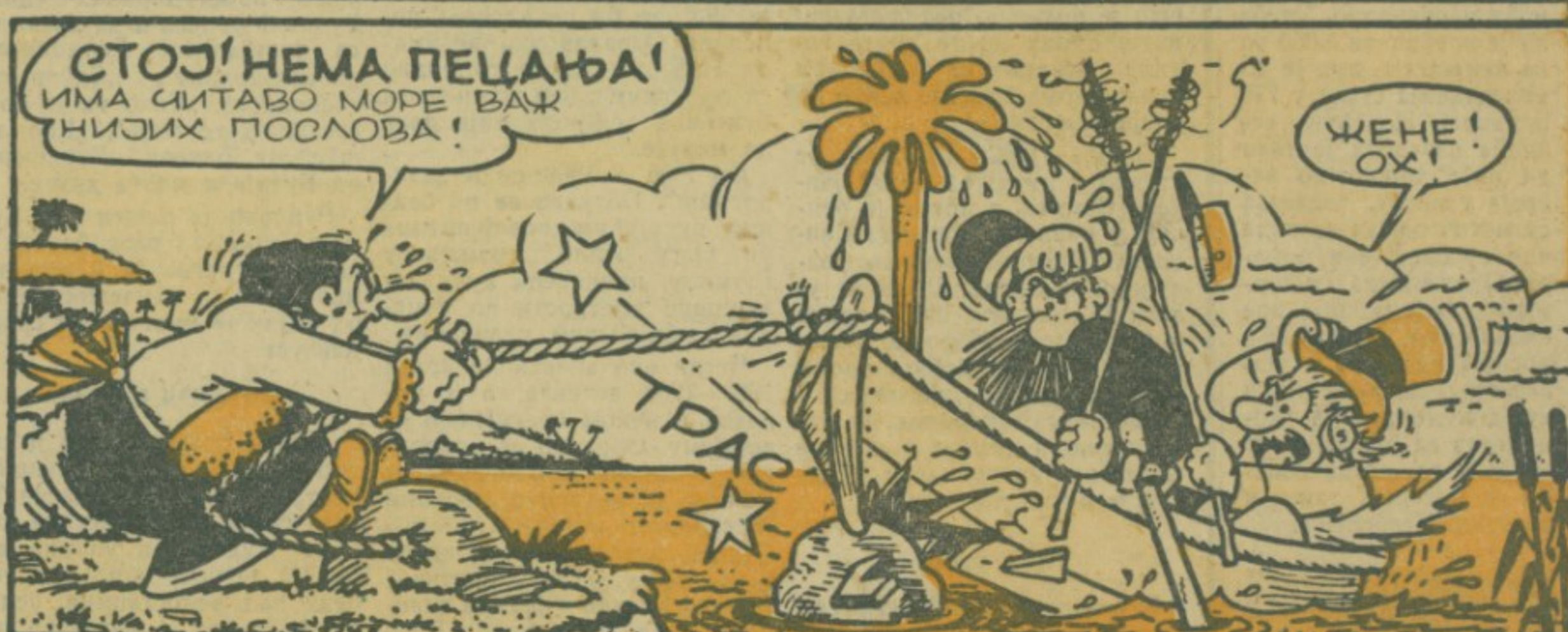
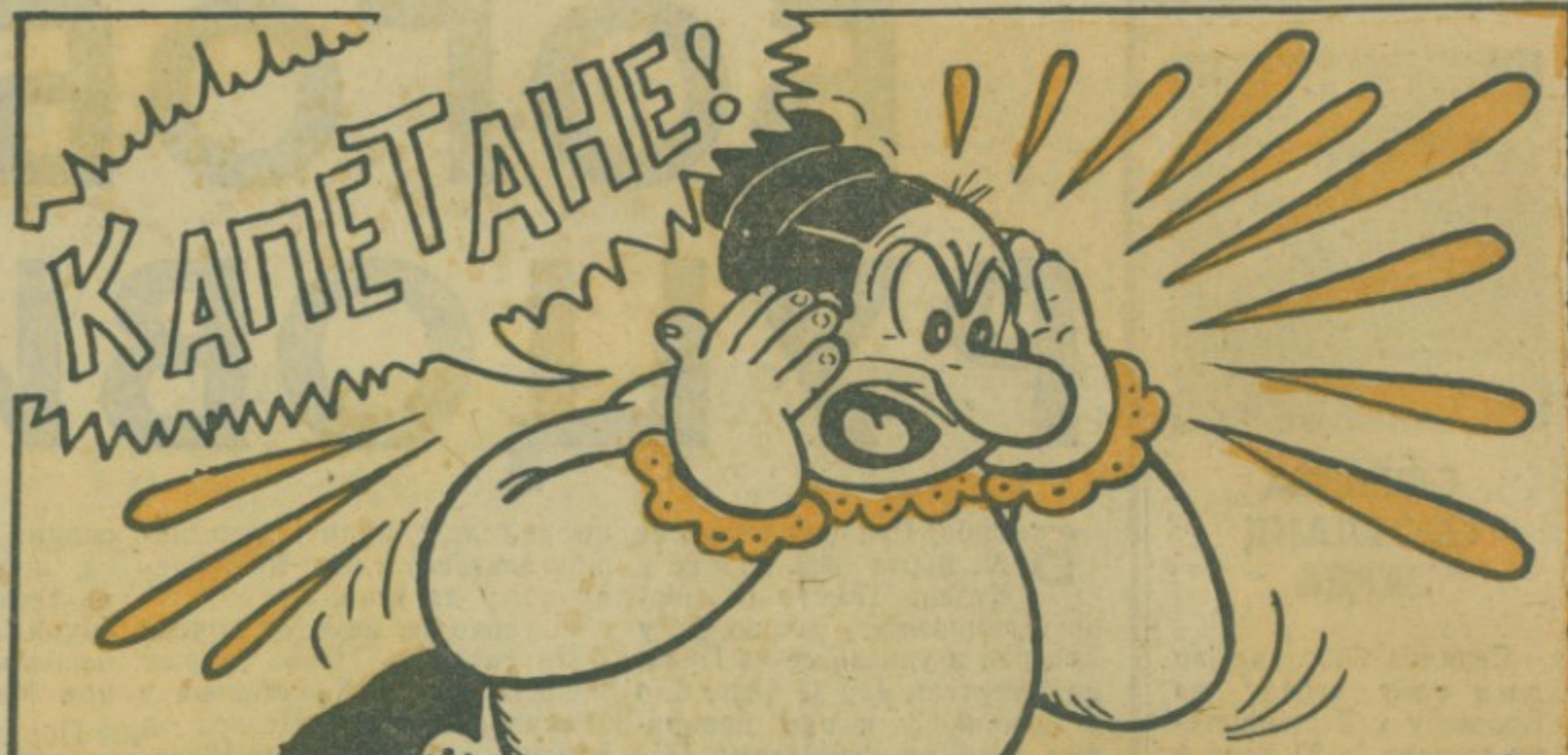
Састављање највећег каталога на свету приводи се крају. То је каталог експоната чувеног Британског музеја. Каталог ће имати 130.000 странаца и у њему ће бити описано више од 4 милиона предмета.

Љубитељи пиво

Како пише бечки лист „Фолксштиме“, на свету има више од 300 хиљада особа ко-

је скупљају етикете са пивских боца. За највећу збирку сматра се колекција Немца Вернера Цимермана, који је успео да сакупи 93.000 разних етикета.

ПЛАВИ САКО

Роберт баш није имао среће у животу. Ништа што би покушао није му успевало. А данас, стојећи у подераним ципелама на мосту изнад велике реке, посматрао је ваљање таласа доле. Одједном стаде да лије киша као из кабла. Нигде заклона. Једино се преко, на обали, поносно уздизала зграда поште чија су врата сваком отворена, па и Роберта ништа није спречавало да се тамо склони.

Насловно се на пут за писање и спазио на њему започето писмо. Ту на дохвату руке, како да одоли а да га не прочита.

„Најмилија Мод — писало је — као што знаш, јуче сам, да бих се отарасио старудије, продао своје старо одело и кад сам већ седео у „Сан-Франциско експресу“ се тно сам се да сам у једном цепу сакоа — од плавог је камгарна — заборавио банноту од хиљаду долара... Ево адресе продавца старих ствари — Вајтман и комп.

Менхетн, Дејвис стрит, 30... Надам се да неће бити касно.

— Боби, ово нене сме да ти измакне — рече Роберт себи. — Данас, да би човек дошао до нечег мора и случај да му помогне.

Боб истресе из цела и последњу пару и пође у старинарницу.

— Хтео бих да купим сако, највише бих волео један од плавог камгарна.

паније промет је очигледно био „под високим притиском“.

Обукао је сако да га проба и шакама обазриво испитао цепове. Напицао је нешто као лисницу. Дах му зас таде. Плативши гражених де

вет долара похитао је на не ко усамљено место у парку. Ту је отворио пакет, извукао из цела малочас напипану лисницу и — избројао дванаест хиљада долара... Чинило му се да сања.

Кад је господин Вајтман касно увече затворио радњу, обратио се уз смешак свом пословођи.

— Изванредна идеја, госпо

дине Кларик. Данас смо опет направили „бум“. Продали смо 250 старих одела, избацили смо сав заостали бофл. Ко би се томе надао.

— Занста, сјајно — сложи се пословођа. Јесте ли наредили да се пишу нова писма.

— Триста.

— Изврсно! И њих ће сутра мој сестрић растурити у поштама на Менхетну и у Бруклину, а многе „изгубити“ у телефонским говорницама. Мислим да ћемо за два дана рашчистити лагер. Сјајна идеја та хиљадудоларска писма.

Господин Вајтман прошета кроз радњу као да нешто тражи.

— Кларик — узвикну — где је мој сако.

— Ваш сако, господине? — Да, пребацио сам га преко наслона ове столице. Плави сако од камгарна.

— Ох, господине — Кларик уплашено разрогачи очи — продали смо га данас после подне.

БОГОБОЈ РУЦОВИЋ

СЕЛИДБА СКОТЛАНД ЈАРДА

Селидба Скотланд јар да у нову зграду на Бродвеју у Вестминстеру трајала је 23 дана и ноћи непрекидно. Треба ло је пребацити 3.000 тона намештаја, док је до кументација стала у 750 камиона. Необична селидба изведена је тако да није дошло до застоја у послу, одељења су могла одмах да раде чим су смештене ствари. Одељење за информације није уопште прекидало рад. Пресељење досијез одељења за поверљиву криминалистичку документацију, документа са отисцима прстију и сл. организовано је посебно, тајно и уз пуно обезбеђење.

★

О ТЕКСАСА-НИМА

Неки тексашанин, а њих бије глас да су велики хвалисавци, једном приликом упита, једног туристу:

— Знате ли каква је разлика између бува из Тексаса и осталих бува?

— Не знам — одговори зачуђени човек. — А каква је?

— Знате свака бува из Тексаса има свог властитог пса...

★

Северозападне области Тексаса већ су доста познате по великим сушама. Ево и једне анегдоте на ту тему:

Млади брачни пар у Њујорку добио писмо од рођака из тих крајева. Муж разгледа коверат па каже жени:

— Изгледа, Мери, да је суша на Западу ове године оборила све рекорде... Замисли само сироти ујка Петар је био приморан да марку на коверти закачи чионом...

ЕЛЕКТРОНСКИ ПАС ЧУВАР

Колико становници шпанског насеља Вилабела воле позориште показује недавно подигнута зграда позоришта која има 500 седишта; самих становника у насељу има 800.

★

ВОЛЕ ПОЗОРИШТЕ

У Лондону је недавно приказан први електронски пас чувар назван „Ведета“. Он има, „чуло слуха“ много осетљивије од живог пса и лаје сто пута јаче.

Богобој Руцовић родио се 21. марта 1869. године у Будви. Пошто је завршио гимназију, дошао је у Београд и уписао се на Правни факултет, али је више био у позоришту и око позоришта него на факултету. Пошто је положио неколико испита, одмах после друге године посветио се глумачком позиву коме је остао веран до краја живота.

Године 1892. Руцовић је ступио у путујућу трупу Николе Симића, а потом је отишао у нишко позориште Синђелић. После неколико узалудних покушаја Руцовић улази 15. октобра 1897. године у београдско Народно позориште. Али не добија улоге, него се пробају његове способности у сликарници. То разочарење и сумњу у његове глумачке способности Руцовић је носио до смрти.

Прве улоге

У ствари Руцовић није сем општег књижевног образовања и бујног темперамента имао ни лепу појаву ни глас, који би освојио публику. Напротив: његова мршава појава и промукао глас представљали су готово непремостиву сметњу за афирмацију на позорници. Па ипак, он је имао нешто чиме је најзад

пробио лед: мудру, уметношћу занесену главу и гвоздени вољу да успе.

И успео је, иако су почели били скромни. Играо је разноврсне улоге: Хљестакова у „Ревизору“ и Дон Цезара од Базана, затим Максима Црнојевића, да би се касније попео до Освалда у „Аветима“ од Ибзена. Све је то радио са прекидима, јер му његова бунтовна природа није дала да мирује.

Од 1906 — 1909. он је „вандрокаш“. Потуцао се по бедним путујућим позориштима уз Олгу Илић, промашену глумицу, проносећи лучу позоришне уметности по учалим србијанским паланкама.

Негде око анекдотне кризе 1908—1909. затекла га је поплава у неком крагујевачком подруму. Обратио се позоришној управи у Београду са жељом да се врати, оваквим телеграмом: „Шалјите новац“. Стали позоришни хроничар тога доба у листу „Политика“ Јефта Угричић у једном чланцићу под насловом: „Бого (не) бој Руцовић“ га је прекорео због лакоумности, али се и zaloжио да му се омогући повратак у Београд.

Отада па до смрти настаје нова ера у Руцовићевом уметничком животу. Уз већ поменуте улоге он игра: Тошицу (Избирачица) Октава (Го-

сподин Алфонз), Хамлета, Јага, лорда Баберлија (Карлова тетка), Жоржа од Булена (Буриданов магарца) и још неколико улога са партнерком Маријом Таборском.

Поред великог броја марљиво протудираних улога, Руцовић успева и да преводи: са талијанског Голдонијеву „Мирандолину“, „Слугу два господара“, „Тако ти је то у свету, дете моје“, „Као лишће“ од Вакозе, „Луцифера“ од Бутија и многе друге.

Руцовић је цењен као глумац великих способности и широког регистра и као тумач одлично научених улога, од којих је многе знао скоро наизуст.

Љубимац публике

„Свети пламен“ који је носио у срцу, жарка приврженост позоришту и надарене бистра глава, затим његова широка култура и упорна амбиција да успе однећи су победу над недостацима. Једна околност му је нарочито помогла: био је академски образован што се и те како олакшало. Глумци су у то време долазили на позорницу или из занатлијских редова или из гимназијских школских клубова као незавршени ђаци. А он је поред Гавриловића био је-

дан од ретких глумаца који су умели да се крећу у салонима француских комада, нарочито омиљених на репертоару позоришта почетком овог века.

Сама чињеница да је у оно време имао високо образовање створила му је ореол уважења и код публике и међу друговима, често полуписменим и помало завидљивим.

Прерана смрт

Нежно здравље и организам истрошен патњама, нередним животом и сироти-

њом, нису проричали дуги век. Руцовићева смрт зато није никога изненадила, али је ожалостила читав Београд. Његовом погребу као и погребу Буре Јакшића присуствовао је цео уметнички Београд.

После ружних дана први април 1912. освануо је ведар. Сунце је пробило облаке. Тог дана Руцовић је умро. Била је недеља. Отказана је поподневна представа у Народном позоришту „Љубав блд“. Носилац главне улоге, Руцовићева омиљена партнерка, није могла да игра.

ЧИЧА ТОМИНА КОЛИБА

ИСТОГ ДАНА СИМОН ЛЕГРИ, СОПСТВЕНИК ПЛАНТАЖЕ НА ЦРВЕНОЗЕМЉИ, УКРАДАО ЈЕ РОБОВЕ КОЈЕ ЈЕ КУПИО. МЕЂУ њИМА ЈЕ БИО И ТОМА

ЧУЈ, ТИ! МЕНИ НИСУ ПОТРЕБНИ ЦРНИ КОЈИ ИЗИ ГРАВАЈУ ПОГОНУ! ДАЈЕМ ТИ ДВА МИНУТА ДА СКИНЕШ ТО ОДЕЛО И ОБУЧЕШ ОВЕ ПРЊЕ!

БРЖЕ! А ШТА БЕ ТИ ОВА ТОРБА? МИСЛИШ ЛИ ДА СИ КРЕНУО НА ЛЕТОВАЊЕ? ОСЛОБОДИЋУ ТЕ ТОГА... ЗА ЛИЧНО!

ЕВО КОШУЛА, ЦАРАПА, ПРСУКА, МОМЦИ! ИСКРИСТИТЕ ПРИЛИКУ! НИЈЕ СКУПО!

ПОШТО ЈЕ РАСПРОДАО ТОМИНЕ СТВАРИ И НОВАЦ СТРПАО У СВОЈ ЦЕП, ОБРАТИО СЕ НОВИМ РОБОВИМА...

А САД, ПАЗИТЕ ШТА КУ ВАМ РЕВИ! ПЕСНИЦА МИ ЈЕ ТРВА КАО ЧЕКИР! ДОШ НИДАМ СРЕО ЦРЊУ КОГА МИ САМ УСПАВАО ЈЕДНИМ УДАРЦИМ! ПАМЕТ У ГЛАВУ, ИНАЧЕ...

ТЕ НОЋИ ТОМА НИЈЕ СПАВАО. И ДОК ГА ЈЕ ПАРОВИДНО НОСИО У СУБРЕТ СВИРЕПОЈ БУДУЋНОСТИ, СЕДАО СЕ МАЛЕ ЕВЕ И МИСЛИО КАКО НИКАД ВИШЕ НЕЋЕ ВИДЕТИ СВОЈУ ЖЕНУ И ДЕЦУ...

Прво градско зеленило у Београду

Атанасије Николић (1803—1882) био је по струци техничар, али се бавио и новинарством; писао је и позоришне комаде, као „Краљевић Марко и Арапија“ и „Зи дање Раванице“, који су се дуго држали на репертоару и Београду. Имао је заслуга и за пољопривреду. Тако је издавао „Чича Срећков лист“ једнпут недељно, који је био намењен сељацима (1847. године).

Николићева заслуга за улепшавање Београда мало је позната. Он је као начелник Министарства унутрашњих послова предложио да се на Теразијама засаде

кестенови који су се одржали скоро педесет година. У Кнез Михајловој улици и у Абацинској чаршији (данас улица Народног фронта) засађени су јабланови. Захваљујући његовој иницијативи на топчидерском друму засађене су тополе и ударени темељи Топчидерском парку. Поред топола, у Топчидеру су засађене и многе друге корисне биљке. Из тога доба су се и до данас одржали платани. У Топчидеру је била и прва земљоделска школа (основана 1853. године) у којој је Николић предавао и брину се за леп изглед Топчидера.

ТУК НА ЛУК

Нашли се у Холивуду један познати амерички глумац и поглавица неког индијанског племена који је требало да учествује у снимању вестерн-филма.

Пошто му је показао град и провозао га својим кадилацима, глумац с висине упита Индијанца:

— Е, па, поглавице, како вам се допада у нашем граду?
— Није лоше — одговори овај — а како се вама допада у нашој земљи?

★

НЕ ВОЈ СЕ, НЕМА БЕЛАЦА...

Пре много година један мисионар дошао у равницу тада још дивље Оклахоме где су живели само Индијанци. Они су га лепо примили и дали му посебан шатор за спавање. Увече, мисионар је желео да пође у обилазак племена и упита најближег Индијанца:

— Могу ли без бојазни да оставим седло и преобуку у шатору?
— Свакако — одговори Индијанац — нема ниједног белца на 200 миља унаоколо.

ДОЖИВЉАЈИ У БРДИМА ЦРТА И ПИШЕ Ђ.ЛОБАЧЕВ

Max Кроз шаховски свет

Године 1951. библиотека у Бруклину изложила је необичне шаховске гарнитуре. Међу њима се истичала гарнитура у стилу Алиса у земљи чуда направљена од керамике по цртежима Фона Тенила. Из Немачке су стигле две гарнитуре: једна изрезбарена, а друга исплетена од сламе! Шаховске фигуре из Кине биле су начињене од слонове кости, а оне из Гватемале стилизоване у облику Индијанаца.

ЖИВА КЊИГА

За време турнира у Маргету један посматрач, надобудни зналац шаха, никако није могао да ћутке прати партије и анализе великих мајстора, већ им је стално стављао приредбе. Тако је Аљехину док

је анализирао партију рекао: — Велемајсторе, потез који сте сада повукли није означен у књигама као онај прави. Тамо пише... — Ја сам шаховска књига — прекипело је Аљехину. Кибициеру није преостало ништа друго него да се удаљи од „књиге“.

ИПАК НА ЗАЧЕЉУ

На међународном турниру у Нотингему 1936. године учествовала су четири енглеска шаховска мајстора. Они су између себе све партије ремизирали и то им је, рекло би се, олакшало посао, јер су мало снаге утрошили, па су могли да се одморнији боре са осталим учесницима. Ипак, су заузели четири последња места на табели. Овај пример доказује да није довољно ремизирати да би се постигли запаженији резултати.

ШАХОВСКА ПОЕМА

У Лондону се 1834. године одржао меч између најјачих шахиста тога времена — француског мајстора Лабурдонеа и енглеског Мак-Донела. У том мечу било је одиграно 88 партија од којих је Лабурдоне добио 44, изгубио 30, док се 14 завршило нерешено.

Париски шаховски часопис „Паламед“ поводом победе Лабурдонеа у 39. партији меча штампало је поему од 250 стихова са заглављем „Реваниш за Ватерло“. „Паламед“ је и иначе често објављивао решења шаховских задатака у стиховима.

НОВИ АМБАСАДОР ШАХА

Велемајстор Бора Ивков гостовао је 1959. године у Арекипи (Перу), где је одиграо две симултане утакмице. Приликом посете једној школи указана му је величанствена почаст. Прво је одсвирана национална химна док

је 1800 ученика стајало у стабу мирно. На балкону му је било одређено почасно место, где се налазио са пратњом. Одатле га је директор школе представио ученицима и одожао говор. Затим је одржао говор и Ивков, који је био срдечно поздрављен. Тек после завршетка церемоније

ЈОЦА МЕЊАВА

нијала Ивков је могао да повуче прве шаховске потезе.

МАРАТОНСКА ТУРНЕЈА

Екипа берлинског шаховског клуба „Пешак из угла“ од 8 чланова гостовала је за 14 дана у Западној Немачкој, Белгији, Француској, Швајцарској и Италији — и одиграла 14 мечева! За то време екипа је прешла 5.500 километара и успевала сваког дана да стигне у други град. Биланс овог маратонског пута је повољан: добијено је 11 мечева док су 3 изгубљена.

ПОСЛЕДЊИ ПУТ КРАЉЕВ ГАМБИТ

У мечу Емануел Ласкер — Јановски, који се играо 1910. године био је примењен краљев гамбит. То је, до сада, последњи случај да се ово ризикантно отварање примењује на првенству света. Дошла је на ред друга отварања па се и стил најбољих играча изменио.

Географски каледоскоп

Пећина Вјетреница на јужном ободу Поповог поља у Херцеговини, позната је по томе што у многим каналима и дворанама има 130 малих језера.

Тунел под масивом Монблан дугачак је 11.600 метара. Он спаја Италију и Француску, а намењен је друмском саобраћају.

Становници Београда и његови гости поједу за једну годину 3.600 вагона меса, 7.000 вагона воћа, 80 милиона јаја и попију 81 милион литара млека.

У месту Бар, у Црној Гори, у јулу киша падне само један дан. Август је „кишовитији“ од јула, јер има два кишна дана.

Бледско језеро у току зиме покривено је више од два метра сеца. Дебљина ледене коре достиже 40 сантиметара и може да одржи више стотина поседа који уживају у климату по глаткој површини.

На Шар-планини постоји око 20 малих ледничких језера. Већина лежи на висини од преко 2.000 метара и има хладну бистру воду. Најпознатија језера на Шар-планини су: Ливадишко, Бабањичко, Бело, Црно, Кара Николица и друга.

У кречњачким теренима Словеније откривено је преко 2.500 пећина, у Хрватској преко 1.500, а у Босни и Херцеговини око 1.000. Најдуже пећине у нашој земљи су Постојнска јама и Вјетреница.

Године 1896. Дубровник је посетило свега 1.917 туриста. Данас број туриста достиже цифру од 200.000. Туристи у Дубровнику остваре 1.000.000 ноћивања.

Исланд, острвска држава у Северном Атлантику, има око 180.000 становника, од чега једна половина живи у главном граду Рејкјавику.

БЕОГРАДСКИ УЧЕНИЦИ ТРЕЗВЕЊАЦИ

Градски одбор Савеза против алкохолизма Београда у својој организацији окупља преко 180 ђачких трезвењачких друштава са преко 35.000 чланова. Градски одбор сваке године у новембру одржава семинаре о алкохолизму за школску, радничку, сеоску и студентску омладину. Просек присутних на овим семинарима креће се до 1.500. Семинари се одржавају по сменама од по три дана. Мали универзитети са изучавање овог проблема су Учитељска школа и Дом омладине Београда.

У истом месецу Одбор расписује наградни конкурс на тему о алкохолизму, а оцена радова и подела награда врши се у априлу наредне године. Учесће младих на овим конкурсима је велико. Тако је у 1966/67. оцењено преко 13.000 литерарних и 1.800 ликовних радова.

Београдска школска омладина је ове године забележила значајне резултате на пољу прикупљања доброволних прилога за интензивању борбу против алкохолизма и сакупила је преко 2.000.000 старих динара. Сабирна акција је изведена 2. априла ове године.

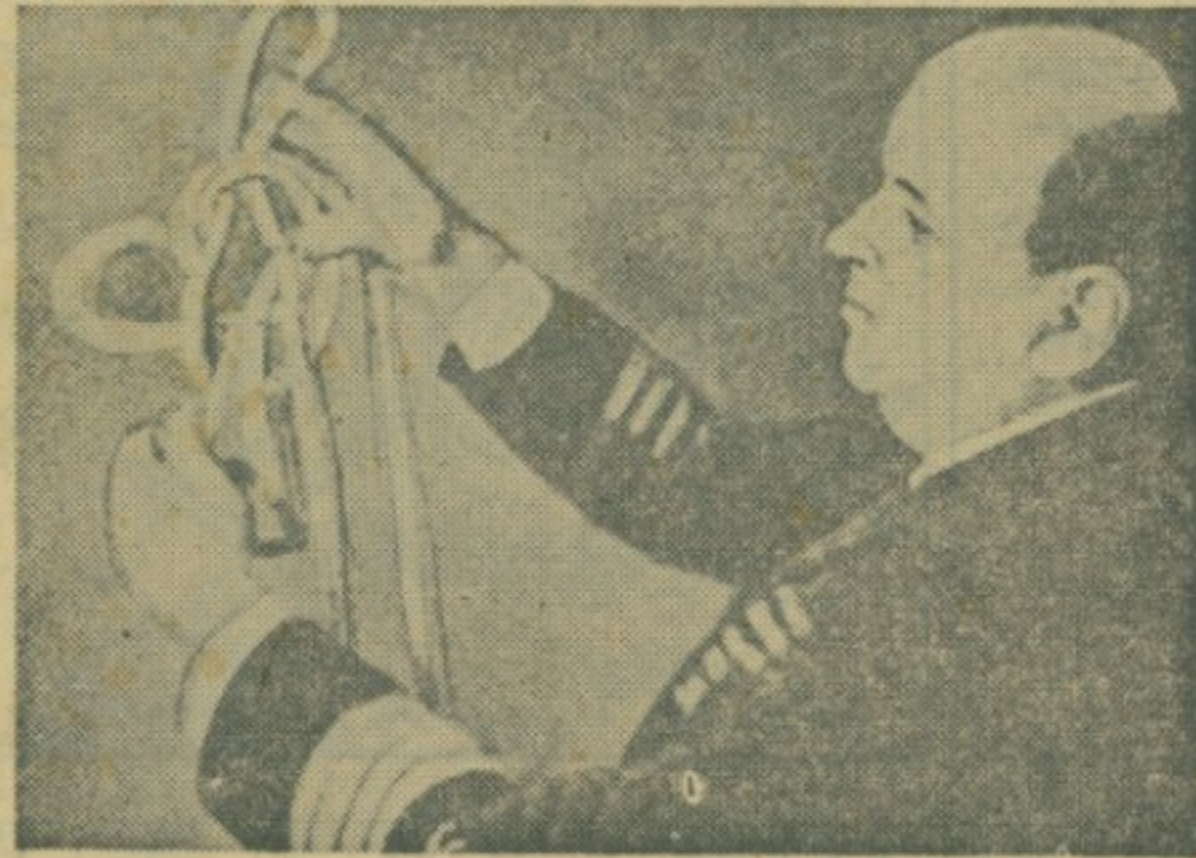
Ове године у Дому омладине Београда отворена је изложба ликовних радова учени

ка на тему о алкохолизму, а истог дана, у Великој дворани Дома синдиката Југославије приређена је свечана приредба уз поделу награда за најбоље радове. После поделе награда изведен је и забавни програм у којем су БЕСПЛАТНО учествовали: КУД „Б. Крсмановић“, ВИС „Смели“, Тамара Шарић, Вања Стојковић, Љубиша Манојловић, књижевник хумориста, Драгош Стојановић, режисер телевизије Дејан Ђуровић, конференције Драган Никитовић и Зоран Јанковић, ас ватерпола. Овом приликом свим учесницима програма Одбор јавно захваљује.

Градски одбор Савеза против алкохолизма пре три године установио је свој прелазни трофеј за најбоље постигнуте резултате у току једне школске године и он се додељује најбољем ђачком трезвењачком друштву школе. Већ трећи пут узастопно прелазни трофеј за изузетно постигнуте резултате на пољу борбе против алкохолизма освојило је Ђачко трезвењачко друштво Шесте београдске гимназије. Пехар им је уручен на свечаној приредби и остаје им као трајно власништво.

Градском одбору Савеза против алкохолизма помоћ и подршку пружиле су неке рад

не организације за остварење планова, и то: Осигуравајући завод „Београд“, Тржница-Београд, Издавачко предузеће „Савремена администрација“, Београдски вунарски комбинат, Редакција листа „Политикин забавник“, Редакција листа „Кекец“, Редакција листа „Мали јеж“, Словенија вино-кокта, Велика дворана Дома синдиката Југославије, Дом омладине Београда, Савез против алкохолизма Србије и редакција листа „Будућност“.

Мајстор за чворове

Сматра се да један морнар тим, пољски капетан далеке просечно зна осам до десет Војцех Зачек уме начина везивања такозваних да веже чвор на триста начина морнарских чворова. Међу-

Твиста читалаца

Желела бих да се дописујем са читаоцима „Политикиног забавника“. Волим филм, музику, скупљање фотографије глумаца и певача. Језик дописивања српскохрватски, мађарски и руски. Имам 15 година. Љубица Скрижак, Трг Краља Томислава број 2, Суботина.

Желела бих да се дописујем са омладином из земље и иностранства. Имам 18 година и похађам III разред Медицинске школе. Славица Ротаров, Радничка 19, Нови Сад.

Имам 16 година и ученик сам II разреда гимназије. Волим модерну музику и позориште. Драган Новаковић, Крчагово II део број 82, Титово Ужице.

Радо бих се дописивао са вршњацима из наше земље и Чехословачке. Волим модерну музику и риболов. Имам 12 година. Јан Сабо, ученик VI разреда, Кулпин.

Желео бих да стекнем пријатеље из наше земље и из СССР. Имам 14 година. Мој хоби је скупљање разгледница, сличица и чоколадица. Радован Савић, село Брешићи, З.П. Брешићи, код Горњег Милановца.

Желела бих да се дописујем са омладинкама и омладинцима из наше земље и иностранства. Језик дописивања: српскохрватски, мађарски и енглески. Сел Ерџика, Ул. Тозе Марковића 12, Панчево.

Желео бих да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Имам 20 година. Расим Пајалић, Г. К. Међумурје, Радилиште ново, Пречко, Загреб.

Желела бих да се дописујем са омладином широм наше земље. Имам 13 година. Језик дописивања: српскохрватски и енглески. Зорица Милиновић, 13. јули број 3 — Титоград.

Желеле бисмо да се дописујемо са вршњацима из наше земље. Хоби нам је скупљање разгледница. Bancicli Milena i Ognepca, Str. A. Sever. nr. 34, Sinsicolaul-Mare, reg. Banat — RS Romania.

Имам 13 година и скупљам разгледнице градова. Језик дописивања: српскохрватски и руски. Мирослава Вукадиновић, 7. јули број 58, Кикинда.

Желела бих да преко вашег листа стекнем нове пријатеље. Скупљам разгледнице, марке и плоче. Језик дописивања српскохрватски и руски. Марија Кристофоровић, Дона Кенедија 20/24, Нови Београд.

Желела бих да се дописујем са омладинцима из Југославије. Скупљам разгледнице и фотографије филмских глумаца. Damian Maria, Com. Cenad nr. 287, Rn. Sinsicolaul-Mare, reg. Banat — RS Romania.

Ученик сам VIII разреда и желим да се дописујем са друговима и другарицама из наше земље. Радомир Лазаревић, з.п. Стопања, Мачковац код Крушевца.

Имам 12 година и радо читам ваш лист. Желела бих да се дописујем са друговима и другарицама из СССР-а и наше земље. Волим модерну музику и похађам музичку школу где учим клавир. Милица Ђинђић, Вука Караџића 3/У, Београд.

Желим да се дописујем са другарицама и друговима из наше земље. Имам 18 година и ученица сам Центра за образовање стручних кадрова у пољопривреди у Прокупљу. Радица Миладиновић, Ул. Таткова број 14, Прокупље.

Желео бих да се дописујем са друговима из ЧССР, СССР и из наше земље. Језик дописивања: српскохрватски, словачки, чешки, руски. Имам 16 година. Балка Јурај, Ул. Лењина 19, Панчево.

Сталам сам читалац вашег листа. Имам 20 година и мој хоби је да скупљам разгледнице и фотографије глумаца. Гордана Милованић, Мештровићева 2/У, Београд.

Желели бисмо да се дописујемо са друговима и другарицама из наше земље. Мој брат има 15 година и његов хоби је кошарка. Ја имам 16 година и ученик сам VIII разреда основне школе. Едуард и Едвард Минасоти, Ул. Радована Вуковића број 106, Пећ.

Мој хоби је модерна музика а скупљам и плоче страних певача. Имам 15 година и редован сам читалац „Политикиног забавника“. Много ми се свидела рубрика у којој доносите моделе за нас младе. Желела бих да их и даље објављујете. Љубица Арокаслош, Ул. Велка Пауновића 18, Шид.

Имам 17 година и желела бих да се дописујем са омладином из наше земље. Језик дописивања српскохрватски и енглески. Радмила Кандачина, Ул. Змај Јовина 36, Београд.

Честитам вам 800-ти број „Политикиног забавника“ и желим много успеха у даљем раду. Јордан Михаиловић, Ул. Јанка Веселиновића број 24, Шабац.

Желим да се дописујем са младићима и девојкама из наше земље и иностранства. Језик дописивања: српскохрватски, енглески и руски. Снежана Цегра, Ул. Далматинска бр. 8, Зрењанин.

Редовно читам омиљени лист „Политикин забавник“ и желела бих да преко њега стекнем нове пријатеље у земљи и иностранству. Мој хоби је скупљање и размењивање разгледница. Имам 15 година и идем у VIII разред основне школе. Много поздрављам Радмилу Петровић из Сремске Митровице. Језик дописивања: српскохрватски и руски. Радована Васиљевић, основна школа „Богдан Јоковић“, Брезна, Горњи Милановац, Југославија.

Желела бих да се дописујем са друговима из наше земље и иностранства. Мој хоби је скупљање разгледница. Волим музику. Имам 11 година и учим V разред основне школе. Језик дописивања: српскохрватски и руски. Милица Филиповић, ОШ „Богдан Јоковић“, Брезна код Горњег Милановца.

Имам 20 година и желео бих да се дописујем са вршњацима из земље и иностранства. Хоби ми је скупљање слика филмских глумаца. Мики Канае, Вашариште 24, Кикинда — Банат.

WALT DISNEY ХРАБРИ ПРИНЦ ОД ДОНЕГАЛА

Бегунци су вратили у Даблинску тврђаву и извели пред Вицекраља...

ЗАДАО СИ НАМ МНОГО ТРУДА, МЛАДИЋУ! ПОСТАРАЈ СЕ ДА СЕ ТО НЕ ПОМОВИ!

ПРЕДЛОЖИЉУ КРАЉИЦИ ДА ТЕ ПРЕВАДИМО У ЛОНДОНСКИ ТАУЕР!

У МЕЂУВРЕМЕЊУ БАЦИЋЕМО ТЕ У ПОДЗЕМЊУ БЕЛИЈУ И ОКОВАТИ!

ГЛАС О НЕУСПЕЛОМ ПОКУШАЈУ БЕКСТВА МЛАДОГ ПРИНЦА СТИГАО ЈЕ НА СЕВЕР...

ДОЛАЗЕ МЕКВИНИ... О' КОНОР... О' НИЛ...

У ЗАМКУ ДОНЕГАЛА ОДРЖАНО ЈЕ САВЕТОВАЊЕ СТАРЕШИНА КЛАНОВА.

ЈЕДАН ПОГРЕШАН ПОТЕЗ С НАШЕ СТРАНЕ И ЊЕГА ЊЕ ОБЕСИТИ!

СЕМ АКО ТО НИЈЕ БЛЕФ...

КРАЉИЦА НЕ БЛЕФИРА! ОНА ЈЕ У СТАЊУ ДА ОБЕДИ И РОЂЕНУ БАБУ... АКО БИ ЈОЗ ОВА УГРОЗИЛА КРУНУ!

А Онда је проговорила азнин О' ДОНЕЛ...

ЈА БУ ПОКИ У ЛОНДОН!

АКО БИСМО ПРОГУТАЛИ СВОЈ ПОНОС И ПОВЕЛИ ПРЕГОВОРЕ О ПУШТАЊУ МОГ СИНА НА СЛОБОДУ?

ГОВОРИМО У ИМЕ СЕВЕРНИХ КЛАНОВА! СПРЕМНИ СМО ДА ГАРАНТУЈЕМО ДА ЊЕМО БРАНИТИ НАШУ ОБАЛУ ОД ШПАНСКЕ ИНВАЗИЈЕ!

У ЗАМЕНУ ЗА ПРИНЦА ОД ДОНЕГАЛА НУДИМО ЕНГЛЕЗИМА ВОЈСКУ...

МИ НЕ ПРЕГОВАРАМО С ВАРВАРИМА!

ТРЕНУТАК КАСНИЈЕ, ВРАТА ХУЈОВЕ БЕЛИЈЕ СУ СЕ ОТВОРИЛА...

О' НИЛ!

ДОШЛИ СМО ДА ПРЕГОВАРАМО СА ЕНГЛЕЗИМА... ДА ТЕ ПУСТЕ... КАПЕТАН ЛИДС НИЈЕ ХТЕО НИ ДА ЧУЈЕ... И ЕВО МЕ ОВДЕ!

ДОБРО ВЕЧЕ, КОМЕСАРЕ!

Комесар Бери дошао је данас с посла врло касно. Ближила се поноћ, а он је још седео за својим писаћим столом и прегледао приватну пошту. Врата на соби у којој је седео, отворила су се нечујно, да би се одмах затим исто тако брзо и затворила.

— Добро вече, комесаре Бери! — зачуо се у тишини глас касног посетиоца.

На овај неочекивани поздрав Џемс Бери је само мало подигао главу и рекао:

— Седите и наместите се удобно. Најлепша вам хафта што сте ми уштедели труд да вам не отварам врата.

Посетилац се насмејао и рекао:

— Ви заиста знате да се савладате, комесаре. Уосталом, молим вас, не правите никакве покрете. Ваша земаљска каријера ће кроз неколико минута бити завршена. Расподелите те минуте паметно и немојте да их непромишљено скраћујете.

Улез је обишао око писаћег стола држећи револвер стално уперен на чиновника кривичне полиције. Сео је прекопута.

— Мене, без сумње, нисте очекивали? Да ли ме се још сећате?

Комесар се благо насмеши:

— Петнаест година није довољно да се заборави ваше лупешко лице, Џек.

— Да, Џек Брион је опет ту. Нисте на то рачунали?

— Зашто не, Џек? Зар мислите да неко као што смо ми не води рачуна о датуму отпуштања људи као што сте ви.

— Па ипак ви овде седите тако мирно?

— Ко вам каже да нисам предузео мере, Џек Брион се насмеја.

— То веће нимало изменило моју намеру. У току последњих петнаест година изгубио сам вољу за живот и сада имам

само још једну жељу да вас, који сте уништили све моје лепе планове, видим како падате погођени мојим метком. Остарио сам и сасвим ми је свеједно шта ће после тога бити са мном. Чак и ако је сада цела кућа опкољена и ако се отворе врата и уђу ваше колеге, мој метак би био бржи.

— Зар сте у то тако сигурни, Џек?

— Апсолутно сигуран. Гађање нисам заборавио и ви ћете умрети кроз неколико минута, комесаре Бери.

Џемс Бери одмахну руком.

— Грешите, Џек. Већина људи вашег кова пада у исту грешку. Када имате оружје у рукама, ви сматрате да сте најпаметнији људи на свету. Не мислите на то да ми полицајци не бисмо били то што смо када не бисмо били спремни на све. Зар збиља верујете да петнаест година није било довољно да се припремим за вашу данашњу посету? Да ће окорели злочинац као што сте ви доћи, знао сам већ приликом изрицања ваше пресуде. Ваши погледи пуни мржње приликом хапшења остали су ми петнаест година у сећању и нисам ни часа сумњао да ћу се с вама овде поздравити.

— Фразе! — смејао се подругљиво Џек Брион. — Ништа друго него фразе! Ви се плашите, комесаре. Зар не зависи само од мене што већ нисте мртви. Могао сам вас изрешетати с леђа, то врло добро знате.

Комесар је потпуно мирно напунио лулу.

— Пазите, Џек, рећи ћу вам истину. Само смо нас двојица овде у кући, ниједан мој човек није у близини, дајем вам часну реч.

— Ах!

— Зар вам то не даје повода да мало размислите?

— У ком погледу, комесаре?

— Па што вас дочекујем тако сам. То може да чини само неко ко је сигуран у свој успех.

Џек Брион се горко насмеја.

— Страх вам већ мути разум, комесаре. Својим брбљањем желите да ме одвратите од онога што сам наунио — да се осветим.

— Наравно да то желим. И то је у вашем интересу, Џек! Због овог малог узнемиравања не може ништа нарочито да вам се деси. Али ако покушате да извршите своју намеру, е, то је, онда, покушај убиства, драги мој.

— Убиство, хтели сте да кажете, комесаре? Свршено, право убиство.

— Не, Џек, него покушај убиства. Свршено с разговором. Хоћете ли да се повучете.

— Допадате ми се, комесаре, али ми није ни на крај памети да одем док не свршим посао. Куцнуо вам је последњи час. Петнаест година чезнуо сам за овим тренутком. Зар верујете да ме сада можете одвратити.

— Како хоћете, Џек — рече Џемс Бери — ја сам вас опоменуо. Сада ми ништа друго не преостаје, него да позovem своје одељење и наредим да вас одведу.

Оружје у руци Џека Бриона је задржало и он узвикну:

— Ви нисте при себи, комесаре. За вас нема више спаса. Окрените мирно ваш број. Код прве речи коју изговорите, пуцају, а тада ће они у одељењу одмах знати шта је у ствари. Дакле, напред!

— Одмах, климну комесар и подиже слушалицу. Његови прсти су без журбе окретали бројеве:

— Хало...? — упита он.

— Так, зачу се истог часа „пуцањ“ из Брионовог револвера, а затим је још шест пута револвер шкљоцнуо, али није опалио.

Секунд доцније злочинац је угледао револверску цев коју је Џемс Бери на њега уперно.

— Да се нисте макли, Брион!

Тада је телефоном поднео извештај и спустио слушалицу.

— Но, како вам се допада овај извештај, Џек?

Џек Брион је хукао. Револвер је вирио у његовој клонулој руци.

Комесар Бери додаде:

— Сетите се овога часа када опет будете на слободи, али онда будите паметнији.

Брион га је погледао. Његове очи биле су уморне.

— Добили сте битку, комесаре. Да ли сте збиља знали да ћу доћи?

— На вас се мотри откако сте пуштени данас ујутру са робије.

— Али, да ли сте знали да револвер неће опалити?

— И то сам знао.

— Али како...?

Комесар Бери се насмеши:

— Револвер који сте данас у подне купили у продавници оружја код вашег пријатеља Блека је мој. Добро сам знао да ћете код Џимија набавити оружје, али је Џими био приморан да вам прода баш мој револвер. Да је то учинио према мом упутству, осведочио сам се гледајући кроз завесу из једног одељења у његовој канцеларији.

мајмун Мијаук и зец Јон, који су дошли да се пријаве за коморника.

Тигар нареди да их уведу у пећину. Потом он се обрати медведу, мајмуну и зецу:

— Тачно је, као што сте чули, да ми је потребан коморник. Међутим, личност погодна за то мора да има један дар: у право време да каже праву реч. Мој последњи коморник није имао тих способности. Тигар настави: испитају сваког од вас. Ко ми одговори најпаметније биће мој коморник. Медведе, приђи.

Вет-вун приђе тигру, а овај разјапи своју чељуст и упита: „Да ли је мој дах пријатан или не?“

Медвед оњуши краљев дах, који је страшно зауда-

БУРМАНСКА ПРИЧА КОМОРНИК ЏУНГЛЕ

рао. Али Вет-вун хтео је да поласка Кијару и рече:

— Ох, велики краљу, ника да нисам оњушио тако пријатан мирис. То је као крошња расцветаног цвећа.

— Ах, управо сам тако и мислио — рече тигар. — Ти си ласкавац. А ласкавац не поштује истину, већ гледа да је само њему добро. Такав човек био би опасан за мене и за моје краљевство.

И тигар прождра медведе. Потом позва мајмуна:

— Да ли је мој дах пријатан или не? — упита он мајмуна, отварајући своју чељуст.

Мајмун је био мудрији. Он оњуши тигров дах.

— Хм, — рече.

— Дакле? — упита Кијар.

— За тренутак, — одговори мајмун, и поново оњуши.

— Одговори на питање, — нареди тигар.

— Ох, великану, — најзад мајмун рече, — видећете да ја нисам ласкавац. Увек можете од мене очекивати истину. Ваш дах страшно заудара.

— Рекао си да заудара — упита тигар разрогачених очију.

— Да, и то страшно. Молим вас не терајте ме да га поново оњушим.

— Тако сам и очекивао — узвикну тигар. — Ти си врста оних особа које говоре непосредно, не узимајући у обзир туђа осећања. Такав коморник би донео више штете од користи.

Тигар усмрти мајмуна, и кад га је појео, обрати се зецу:

— Сада је на теби ред да кажеш да ли је мој дах пријатан, као што је рекао медвед, или гадан, као што је изјавио мајмун.

Кијар отвори чељуст и зец приђе и оњуши. Док је оњушио нос му се грчио. Он је непрестано љушкао и шмр као носом али одговор није давао.

— Добро, шта је? Гадан или пријатан? — упита тигар.

Зец се још приближи, и рече:

— Ох, краљу, како сам не срећан. Ја сам страшно прехлађен. Ништа не осећам.

Тигар се насмеја и узнеца за коморника.

ЧИЧА ОКМАН

Овако су наши сељаци у северној Србији (Хомоле и Крајина) звали нашег првог стручњака за рударство Феликса Хофмана (1830—1914). Хофман је рођен у рударској породици у Банатским Карпатима. Рударску академију завршио је у Семници и као млад инжењер рударства дошао у Србију 1860. године.

Хофман је први на научној основи вршио истраживање злата у пешчаном наносима реке Пека и у Нересници. Када су поједини стручњаци рударства из иностранства долазили у Србију, Хофман је био њихов водич. Он је проучио Мајданпек и први саставио рударску карту Србије. Он је отворио и рудник Благојев камен. Сачуван је и његов реферат о налазиштима угља, бакра и антимона у долини Млаве. О каменом угљу у Сењском руднику поднео је реферат 1875. године, а угљени рудник Добра на Дунаву такође је прогласио за његово време (1898. године). У страним часописима објављивао је стручне чланке о нашем рударству. Захваљујући њему при рудницима су основане британске благајне ради осигурања рудара у случају болести и смрти. Тада се први пут почело говорити о пензијама за рударске раднике. Рудари су га звали чича Окман. Умро је 1914. године у Белој Цркви где је провео десетак последњих година живота као пензионер.

НАВИКА ЈЕ ЛОША СТВАР

У једном бучном граду на граници Аризоне, један странац се шета увече главном улицом. Одједном примети неког каубоја како у трку излази из једног бара скаче увис и пада наспред улице. Странац притрча, нагну се над каубојем и забринуто упита:

— Да се нисте много повредили?

— Не, не верујем — одговори младић — али дао бих све на свету кад бих сазнао ко је променио место мом коњу.

РУДНИК БИЉУРА

Чланови једне геолошке експедиције пронашли су прави рудник горског кристала — биљура — из којег су извадили један кристал тежак 784 килограма.

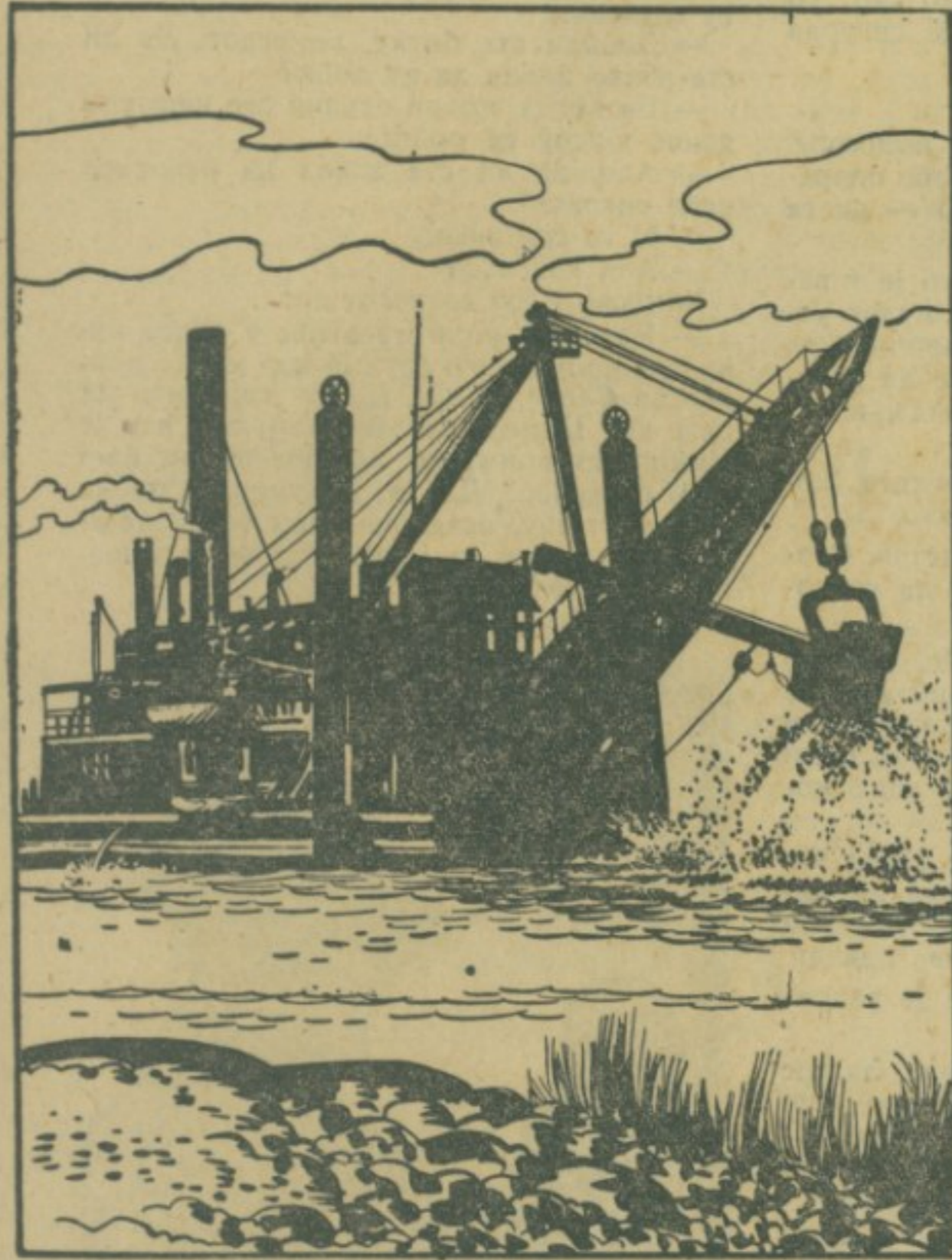
На дубини од шеснаест метара извађено је још двадесе-

так великих биљура чија је укупна тежина преко девет тона. Једанаест од ових примерака тежи су преко 500 килограма. Међу њима нарочито су два лепа: потпуно су глатки и провидни. Један је „висок“ 160 а други 140 сантиметара.

Занимљива појединост: на истом месту геолози су нашли комадиће глинене посуде и кости мамута. Ту се, очигледно, некад налазило станиште преисторијског човека. Могућно је, кажу у шали геолози, да је праисторијски човек прва ограда од — биљура.

»ВЕЛИКА РЕКА«

Зашто је Мисисипи главна река иако је краћа од Мисурија? На Мисисипи острва немају имена него бројеве. Атчафалаја — најдубља река на свету.

Мисисипи је врло стара река. Њене воде су текле још пре леденог доба и усесале корито у тврди гранит. Мексикански залив продирао је дубоко на север, па се Мисисипи уливала око 1000 км северније него сада.

Када је у леденом добу огроман ледени штит покрио северну половину Северне Америке, захватио је и извориште Мисисипија. Тада је ова река била врло кратка. Међутим, нови процват у њеном животу настао је од времена када је почело отапање леденог штита и његово повлачење на север.

Отопљена вода леденог штита нагомилала се дуж његовог јужног краја. Тако су постала Велика језера. Њихова вода није могла да тече према истоку, као сада, јер се тамо налазио лед. Она је потекла ка Мисисипију, па је ова река постала водом веома богата. Наноси које је она носила, засули су морски залив и Мисисипи је постала знатно дужа.

Када се ледник и на истоку повукао према северу, вода из Великих језера потекла је крајим путем у Атлантски океан, те је тада постала река Св. Лоренца. Већа са Мисисипијем била је прекинута и она је постала водом сиромашнија.

У свим приручницима, енциклопедијама и географским уџбеницима пише да је Мисисипи са Мисури најдужа ре-

ка на свету. Међутим, ако бисмо измерили дужину саме Мисисипи, добили бисмо „само“ 3950 км, те би, по томе, она била на 14. месту у свету. Њена притока Мисури је знатно дужа — 4740 км. Због тога се намеће оправдано питање: зашто је Мисури притока Мисисипија, а не обратно? За ово постоје извесне основе:

1. географска: Мисисипи тече по средини северноамеричке равнице и подсећа на стабло, док Мисури и Охајо теку са стране, образујући гране тог стабла;
2. хидролошка: на ставама Мисисипија и Мисурија, прва река има знатно више воде од друге;
3. историјска: Канађанин Жолје открио је горњи ток Мисисипија, када Европљани нису имали ни појма да постоји и друга велика река, Мисури.

На језику Индијанаца Алгонкинаца „Миси Сипи“ значи „Велика река“. То име је сасвим оправдано. Мисисипи је заиста највећа река у Северној Америци: сваке секунде она даје мору просечно 18.000 куб. м воде. То је тачно 10 пута више него што Сава даје Дунаву!

Острва немају имена...

Сент Луис је дуго био почетна лука за пловидбу великих бродова на Мисисипију. Али, када је сagraђено 26 бродарских устава, река је

постала пловна све до градова Сен Пола и Минеаполиса, који леже на супротним обалама Мисисипија.

Најлепши део долине Мисисипија је између Сен Пола и градиња Кејп Цирандо. Долина је најпре узана, али се већ 15 км низводно од Минеаполиса проширује на 3 км.

Њене падине су скоро вертикалне. Местимично се изнад саме реке издижу стене високе до 200 м и врло различитих облика: шилци, куле, „ђавоља врата“, отвори пећина... Код Чејн оф Рокса корито је пуно подводних стена, врло опасних за пловидбу. Да би се оне избегле, сagraђен је канал дужине 12,8 км, па се оне сада заобилазе.

Низводно од ушћа мутног Мисурија лежи милионски град Сент Луис. Нешто ниже од Сент Луиса долина Мисисипија се нагло проширује и река улази у низију, коју је сама створила засипањем најсевернијег дела Мексиканског залива. Ту она прима највећу леву притоку, водом богата Охајо. Мисисипи вијуга као змија по Великој равници. Њено корито је пуно острва, има их толико, да немају имена него бројеве... После сваке веће поплаве нека острва постају полуострва, друга сасвим нестају, илн се деле на више мањих, а појављују се и сасвим нова. Тако капетани Мисисипија и географи никако не знају, колики је тачан број острва на овој реци.

Посебну занимљивост мисисипских острва представља и чињеница да се она „селе“ низ реку. Вода разара горње крајеве острва, а материјал таложи на њиховим доњим крајевима. Због тога се на горњим крајевима мисисипских острва виде висока стабла дрвећа, велике густе шуме, а на доњим само песак.

Делта Мисисипија

Због многобројних окука река полако тече и при високим водостајима се излива правећи огромне штете. У великој поплави од 1927. године била је поплављена површина од 72 хиљаде кв. км. Тада је страдало много људи, а 750 хиљада их је остало без крова над главом. Та поплава је трајала 6 недеља. Велике поплаве су биле и 1937, 1947, 1951. и 1952. године.

За време поплава Мисисипи пробија земљиште и ствара ново корито. На једном месту био је и градић Наполеон. Он је збрисан са лица земље у току једне ноћи. Важна речна лука Виксберг, која је лежала у врху једне оку

ке, одједном је остала удаљена од Мисисипија преко 10 км. окука је одлићала и да град није био спојен каналом са реком која га је хранила, он би брзо пропао.

Занимљиво је да се Мисисипи не проширује у правцу ушћа, него, напротив, њено корито се сужава. Али, зато се њена дубина повећава и у доњем току достиже просечно 27 м! По тако дубокој реци могу да плове и највећи прекоокеански бродови. Још већу дубину има рукав Мисисипија — река Атчафалаја. Атчафалаја има просечну дубину од 30 м и сматра се за најдубљу реку на свету!

Небодери од саркофага

Мисисипи носи огромну количину наноса. По неким научницима она износи просечно 500 а по другима до 730 милиона тона годишње. Од тог наноса она ствара огромну делту. Њена ширина достиже 300 км, а дужина 320. Река утиче у Мексикански залив са шест рукаваца. У делти лежи велики град Њу Орлеанс, који су основали Французи 1718. године. Он се тада налазио на малом узвишењу од речних наноса (на „гредици“), а био је заштићен од поплава насипима. Касније је река наталожила много наноса и улице града су ускоро биле више од воде реке, чији се ниво због тог таложења повисно. Мртве не могу закопати у земљу. Изабаците једну до две лопате земље и у малом удубљењу се одмах појављује вода. Због тога се мртви сахрањују у цигленим саркофазима, који леже на површини. У недостатку простора, изнад старих саркофага постављају се нови образујући тако „гробљанске небо даре“.

У Њу Орлеансу, који живи од поморског и речног саобраћаја, граду који је пун влаге, има свега сем — воде за пиће. Истина, воде има свуда, али је она нездрава и пре употребе мора се пречишћавати у специјалним постројењима. Али, није то једина невоља овог града. Цела делта поступно тоне. Острва која су пре пола века посељивали ловци, сада су мочваре. То земљиште не може да се искористи за гајење пиринча и шећерне трске; оно је царство змија, корњача и алигатора, који достижу дужину до 4,5 м.

Дрвеће држи РЕКОРДЕ ДУГОВЕЧНОСТИ

БАОБАВ

Стари народи су веровали да неко дрвеће живи вечно као и богови. У француском месту Касињ постоји један брест који је стар хиљаду година а обим му је 11 метара. У његовој шупље дебло уграђене су две капеле.

Рекорд дуговечности држи баобаб који може да живи 5.000 година. Обим његовог стабла достиже 40 метара, али висина није већа од 10 метара. Еукалиптус може да достигне висину од 140 до 170 метара.

СЕКВОЈА

Име америчког дрвета секвоје потиче од чувеног поглавице Широкија See-Quayah. Од семена дрвета тешког стотинак грама настане стабло тешко каткад 10.000 тона што одговара тежини осредњег прекоокеанског пароброда. Кроз пробušено стабло једне секвоје у Сиера Невади пролази пут. У Њу Триу једна секвоја је висока 112 метара, док је секвоја Шерман висока 80 метара.

Један првени чемпрес у кинеској провинцији Тајвар висок је 57 метара и живи 3.000 година.

ЕЛЕКТРОНСКИ ПРОФЕСОР

Амерички универзитет у Масачусетсу и два совјетска у Лењинграду и Кијеву почели су да користе „професоре“ који су означили прекретницу у настави. Ти наставници могу сатима неуморно да предају. Њихово знање је необично разноврсно и обухвата: књижевност, математику, физику, филозофију, стране језике и биологију. Ти чудесни предавачи чији су методи означили револуцију у настави су машине.

Машине у неким случајевима помажу професорима а у другим их замењују. Електронски мозак унапред зна сва питања и одговоре на њих. Ако ђак погрешно, пали се сигнална лампа и машина врши исправку.

Неке машине могу у свом памћењу да држе сва предавања једне школске године. Помоћу клавијатуре ђак поставља сва питања из предметног штива и добија жељене одговоре.

Машина бележи тачне и погрешне одговоре ђака. На тај начин се може проверити да ли ђак напредује и које су празнине у његовом знању.

УМЕСТО ЖИГА

Амерички стручњаци направили су специјалне плочице од пластике које се без бола могу причврстити за ухо животиње и тако заменити досадашње бољно жигосање усијаним гвожђем. Ове плочице су трајне и направљене су у пет боја за разне животиње: говеда, овце, козе, свиње и остале сисаре (коње, магарце, зебре).

НАЈСКУПЉИ САН

Американца Цефа Хенслија окупло је стала опклада, коју је недавно склопио са својим друговима. Хенсли, који је по занимању фирмописац, вјерно је да ће за опкладу од 1000 долара успети најдуже од свих њих да фарба а да при том ни тренутка неће спавати. Опклада је примљена и

присутни су положили по 1000 долара једном од другова који није учествовао. После 98 часова и 41 минута Хенсли је бацно четке изјављујући:

— Новац није све, важније ми је спавање.

Претпоставља се да му је то најскупље спавање у животу.

МАЛЕРОЗНИ ЛОПОВИ

Мислећи да ће на тај начин стећи неку корист, провалници су пре извесног времена из воолошког врта у граду Денверу у савезној америчкој држави Колорадо украли неке ретке птице. Али грдно су се преравали. Наиме, ови су украли; папагаја какаду са жу-

том крестом који испушта ужасне крике кад се нађе у затвореном простору, тукана са белим грудима који једе само тропске плодове, рајску птицу која има гангренозну ногу и пар папагаја са двоструком крестом који уопште „немају“ гласа.

МЕГДАН СА ДИВЉИМ ВЕПРОМ

Фармер Бил Симпсон из околине варошице Аиеа на Хавајима био је одличан ловац. Енџрадије је ишао у лов на дивље свиње, које су се намножиле у околним шумама и наносиле велике штете усевима. Једног дана прошле године, док је радио на свом имању, приметио је у близини једног дивљег вепра. Одмах је зграбио пушку, која му се увек налазила при руци, и пошао у потеру. Али дивљи вепар никад не бежи са мегдана. Одмах се окренуо и журнуо на Симпсона. Овај је опалио из аутоматске пушке и са два метка оборио вепра. Како је већ био сумрак, отишао је до куће да узме нож и батеријску лампу и вратио се да одере вепра. Али неколико следећих слика показују да је Бил Симпсон правио рачун без крчмара.

ПОШТО ЈЕ СА ДВА МЕТКА ОБОРИО ВЕПРА СИМПСОН ЈЕ ОТРЧАО КУЋИ ПО НОЖ И БАТЕРИЈУ. АЛИ НА ЊЕГОВО ЗАПРЕПАШЋЕЊЕ „УБИЈЕНИ“ ВЕПАР ЈЕ ИЗНЕНАДА СКОЧИО СА ЗЕМЉЕ И ЈУРНУО НА ЛОВЦА

ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ БИЛ ДОШАО СЕБИ, ВЕПАР ГА ЈЕ ВЕЋ ПЧЕПАО ЗА НОГУ ИЗНАД ДЕСНОГ КОЛЕНА. ЛОВАЦ ЈЕ ПАО НА ЗЕМЉУ, ИСПАО МУ ЈЕ НОЖ А ЗАТИМ И БАТЕРИЈСКА ЛАМПА. ПОКУШАО ЈЕ ДА СЕ ОСЛОБОДИ ВЕПРА ВУКУЊИ ГА ЗА УШИ

МЕЂУТИМ, ЗВЕР СЕ БРЗО ОСЛОБОДИЛА БИЛА И ПОНОВО ПОЧЕЛА ДА ГА УЈЕДА ЗА НОГУ. ЛОВАЦ ЈЕ ВЕЋ БИО ПОЧЕО ДА ГУБИ СВЕСТ КАД ЈЕ ВЕПАР ЧУВШИ НЕКИ СУМЊИВ ЗВУК УМАКАО У ШУМУ. ЧОВЕК ЈЕ ПРОНАШАО СВОЈ НОЖ, ЊИМЕ ОДСЕКАО ДОЊИ ДЕО КОШУЉЕ И ПОДВЕЗАО РАНУ. ЈЕДВА ЈЕ УСПЕО ДА НЕКАКО СТИГНЕ КУЋИ. ОДАТЛЕ ЈЕ ПРЕБАЧЕН У ВОЛНИЦУ И ТАМО ОСТАО ДВЕ НЕДЕЉЕ, ЧИМ ЈЕ ОЗДРАВИО. ПОЧЕО ЈЕ ДА ТРАГА ЗА ВЕПРОМ. ПОЗНАО ГА ЈЕ ПО ОЖИЉКУ НА ГЛАВИ ОД МЕТКА КОЈИМА ГА ЈЕ ПОГОДИО ПРВИ ПУТ. НИЈЕ ШТЕДЕО МУНИЦИЈУ, СВИХ ПЕТ МЕТКА ИСПАЛИО ЈЕ У ВЕПРА. ОВОГ ПУТА ВЕПАР НИЈЕ „ОЖИВЕО“.

ПТИЦОЛЕТ

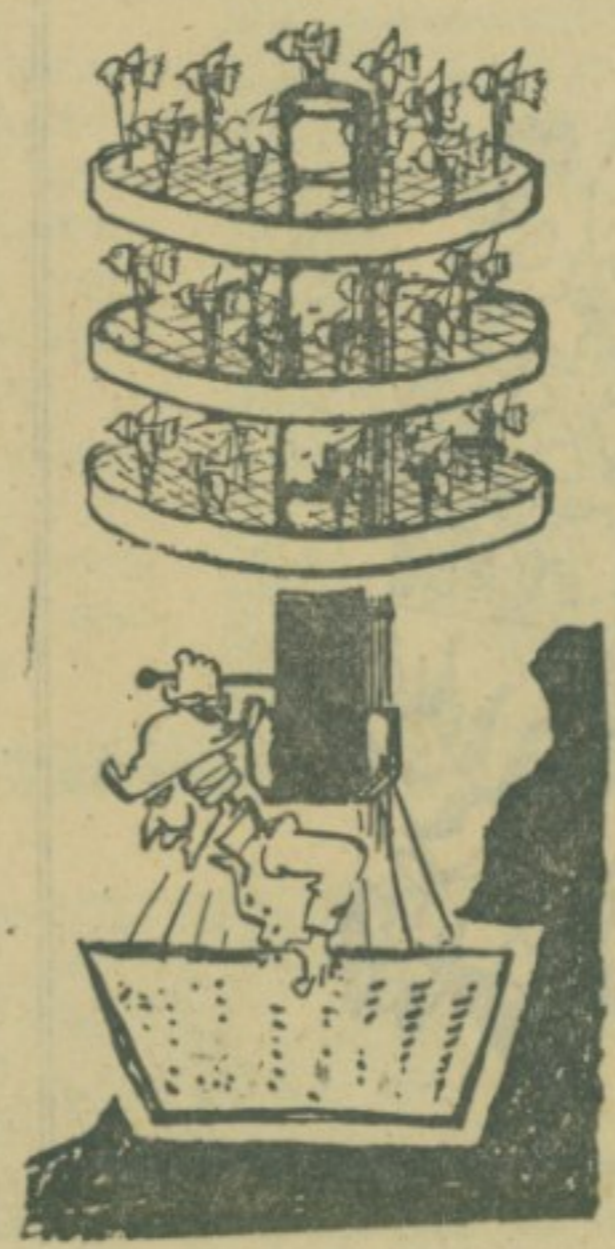
У 19. веку појавило се много пројеката који, мада сведоче о маштовитости њихових творца и жељи да помогну својим савременицима, данас изазивају само — осмех.

Мађар Бела фон Сентмиклоши одлучио је да „доведе до конструкционог савршенства“ идеју човековог лета помоћу птица коју су својевремено изложили Сирано де Бержерак и барон Минхаузен. Године 1895. Сентмиклоши је чак добио патент за свој „птицолет“ — летелицу којом се може управљати и која истовременим упредањем великог броја птица може да преноси и тешке терете.

Свакој птици би, према његовој идеји, требало ставити орму која се састоји из оглавника с појасом, који је спојен с дашчицом. На боконима би појас имао два прстена кроз које би биле провучене узде. Тако упрегнуте птице биле би распоређене по ободу великих мрежастих точкова кроз чију средину пролази осовина и на чијем би се доњем крају налазила корпа с пилотом. Помоћу нарочите полуге размак између мрежастих точкова би се смањивао а тиме би и птице средњег и доњег „једра“ биле више стешњене, што би смањивало брзину њиховог лета.

Око 1890. године у Америци су се појавиле нарочите дечје љуљашке које су биле повезане с лепенасом „бућкалицом“, главним делом једне примитивне машине за прање рубља. Проналазач ове љуљашке-перачице био је веома поносан на свој изум,

тврдећи да пре њега никога није пало на ум да једну омиљену дечју забаву искористи за користан рад.

ПТИЦЕ - КРАДЉИВИЦЕ

Крајем прошлога века научнику Едварду Деланеју десно се необичан случај. Док је спавао пред шатором у ретком жбуњу на ивици пустиње западне Аустралије, нестале су му наочаре са златним оквиром, које је држао поред себе. За иста непријатан случај, јер кратковиди професор није имао резервне наочаре, а на стотине километара наоколу није било људског насеља. Ко је, дакле, украо наочаре? Тај ну је решио један довитљиви домородац: сигурно је то учинила птица коју они зову колибар, јер, прави на земљи гнезда која личе на колибу. Овај доста неугледан члан породице „рајских птица“ има необичну навiku да пред женку, која седи на јајима, доноси не само цвеће разних боја него и све сјајне и блиставе предмете које може да нађе и донесе. И стварно, претражили су околину и нашли гнездо ове птице, пред којим су, међу разнобојним цвећем, перјем папагаја, шкољкама и др. нашли и професорове наочаре. И не само то. Ту су нашли и ситне груменчиће сувога злата ураслог у камен. Тако је пронађено једно налазиште злата у западној Аустралији где је мало

затим завладала права „златна грозна“... Али не само у Аустралији већ и међу нашим птицама има крадљивица, мада ниједна од њих није још открила златно налазиште. То се у првом реду односи на род врана, међу које спадају: гавран, гачац, сива врана, чарка, сврака и креја (сојка) и још две три. Највећа крадљивица међу њима је сврака. За њу се с правом може рећи да пати од клептоманије. Она не краде само храну или јаја другим птицама из гнезда, него и ствари које јој уопште ни су потребне. Та мана јој је, како изгледа, урођена. „Навика свраке да краде, — пише Бифон — постаје права страст ове птице. Она купи све што блиста и сакрива у свом гнезду, мада од тога нема никакве користи“. Други природњак, Ранди, опет пише: „Вране, а поготову свраке имају манију да купе и сакривају све мање блиставе предмете: металне новчиће, парчиће лим, крилице јарких боја итд. и сакривају их у свом гнезду или близу њега. У тим њиховим „тезгорима“ нађено је још и чајних кашчица, и златних ланчића, па и златних прстенова...“

Наш познати орнитолог Матрејев пише: „Кад гради гнездо или лежи на јајима, сврака радо у њега доноси све шарене и светлуцаве предмете које нађе: слоњена огледалца, парчиће стакла, шарене крилице и сјајне металне делове, а понекад и какву драгоценост. Познат је случај да је из собе, кроз прозор, украла накит и однела у своје гнездо где је најзад с муком пронађен“...

У граду, ако се нађе негде у парку сврачје гнездо, сигурно ћемо у њему бити металних поклопаца од пивских флаша, који су постали омиљени предмет сврачјих збирки, а исто тако ситног металног новца, станиола од чоколаде, стаклених кликера и др. Једна сврака чије је гнездо било у близини аутобуске станице, у недостатку других предмета, направила је збирку аутобуских карата у боји!

Научници су покушали да протумаче ту појаву клептоманије, али нису успели да је објасне до краја. Једни сматрају да блистави предмети фасцинирају птице из породице врана, које мисле да се ради о инсектима. Други опет указују на природен особину, на пример, креје да купи и сакрива тј. прави залихе жира, лешника и др. који ће јој касније, ако их нађе, послужити за храну.

Али како објаснити поступак вране која зна да зграби жар са огњишта да би га однела у своје гнездо и при том се, наравно, љуто опече. Или шта ће гаврану макарице или чак нож, који је како пише Брем, један гавран украо и однео у своје гнездо. А чакве представљају прву опасност за сјајне танке металне делове на антенама па чак и на авионима који стоје пред хангарима.

Ипак, најгоре је прошао онај несрећни младожења подемних година, који је пред само венчање, док се бријао извадио своју ветшачку вилицу са златним зубима и ставио је поред огледала на прозору. Међутим, док се он прао у купатилу, сврака са суседног дрвета украде је вилицу и однела је у своје гнездо. Узалуд је очајни младожења тражио своју вилицу. Венчање је морало бити одложено и — никад се није ни одржало. Вилица је случајно пронађена тек после пуних седам година, али девојка се дотле удала — за другог. Несрећни младожења постао је од тог времена најогорченији противник и сврака и брака.

ФАРМА РОГАТИХ БОРАЦА

Двадесет дана на фарми дона Едуарда Мијуре није се чуло ниједно звонце. Пре двадесет један дан умро је отац дона Едуарда — „страшни“ дон Антонио Мијуре. Тако налаже породична традиција стара век и по: све клепетуше стоје на дугачком брвну испред штала да њихов весели звон не би нарушио тишину. Тако налаже обичај: бикови који пасу на огромној фарми од 5.000 хектара треба да учествују у породичној жалости и зато су им, док она траје, скинули клепетуше. Јер, преминули дон Антонио проживео је читав живот с једним циљем: да бикови с његове фарме намењени аренама Шпаније буду најхрабрији и најјачи.

Где нема врелог и јарког сунца, где нема пространих пашњака и оштрог стења о којима бикови оштре своје рогаове, где нема реке као што је Гвадалкивир, где мушкарци не говоре с толико жештине и где се не чује необичан андалузијски акценат — тамо бик никад неће постати прави бик. Бик је још потребан „ганадеро“ није само обичан говедаро“. Ганадеро је прави родитељ. Тако кажу у Андалузији јер „ганадеро није само обичан говедар: он је в اسپтач, чувар старих традиција, човек кога сви уважавају.

Преци данашњих бикова кр старили су некад слободно по читавој Европи. Још у 17. веку докови племићи организовали су ловачке хајке на њих. Али, то су већ била последња крда и последње борбе с биковима на слободи. Снаге су биле неравнотежне и бикови су морали да ишчезну; нестајући они су својим малобројним потомцима оставили низику да се бране и да нападају. Један добар познавалац бикова тврди да прави бик пасе идући натрашке — тако му је лакше да мотри на околину. Други опет истичу да добар бик никад не напада ако није изазван и да не насрће на слабије биће.

Да се игра с децом али и да се бори у мадридској арени тако храбро и часао да му је — што је иначе изузетак — био поклоњен живот.

Да би „обичан бик“ постао „прави бик“ — потребне су бар четири године. Али није довољно само време: само ако научи све чему га је његов „ганадеро“ учио, ако победи у свим бојевима с другим биковима, послаће га у арену. „Црн, блистав као ципеле које су изишле из руку мадридског чистача ципела“, излетеће на жути песак арене и наћи ће се пред торером одевеним у живицом одело. И прва бикова борба биће истовремено и последња — тако налаже стара традиција. Са арене ће или извући бика или изнети тореадора...

У читавој Шпанији познат је бик Свилон. Он је умео и

За љубитеље Шаха

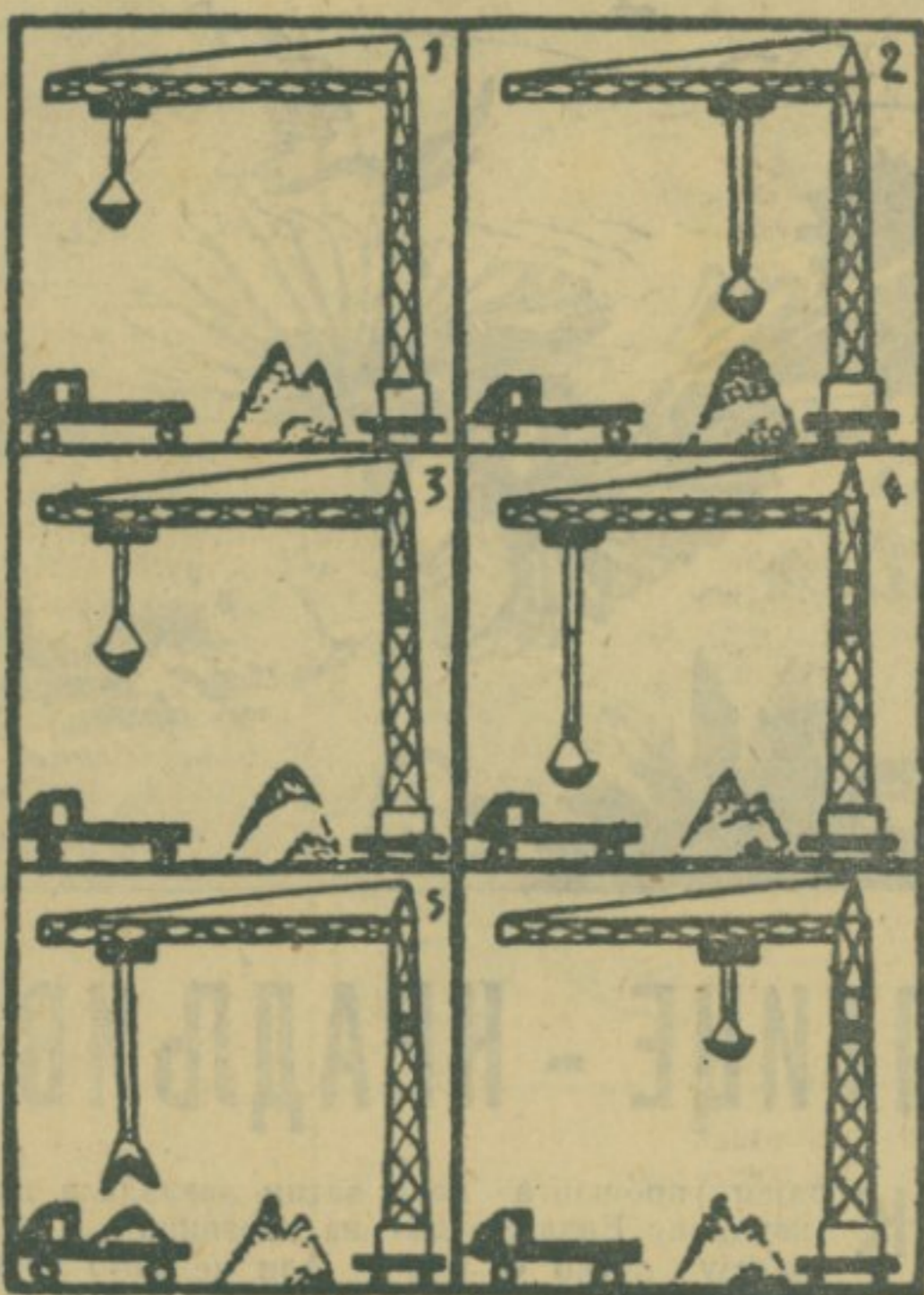
Цртајући шаховске фигуре наш илустратор погрешно је и нацртао фигуру коња без једног дела. Његов друг додао је цртежу шест различитих делова међу којима се налази и онај који недостаје фигури. Можете ли да погодите који део одговара фигури?

Одговор:

Део број 4.

ОТВОРИ ОЧИ

Мало логике

Један фото-репортер отишао је на неко градилиште да сними почетак радова на подизању једног солитера. Градилиште је још било равна чиста утрна, где је требало ископати темеље. Да би ипак донео у редакцију тражене снимке, снимио је велику дизалицу помоћу које је с једне гомиле узимао материјал за справљање бетона који ће бити изливен у темеље. Репортер је начинио шест снимака, али је касније заборавио да обележи којим их је редом снимио. Покушајте да одредите тачан поредак појединих фаза у раду дизалице и да на основу тога правилно поређате слике.

Одговор:

Ево редоследа појединих операција: 3, 2, 6, 1, 4, 5.

КО ЈЕ КРИВАЦ?

Брзо! Помозите старом поливачу улица да открије који је од ова четири несташка стао на црви и та-

ко прекинуо довод воде? Одговор: А. You и Дечак који стоји и...

Проверите мој запажања

Брзо и лако проверићете своју моћ запажања ако паљиво погледате ових 15 предмета на нашој слици, затим их прекријете папиром и по сећању запишете

њихова имена. Ако сте запамтили више од десет предмета, добро запажате и памтите, а што је тај број мањи, мањи је и ваш успех.

СВАКОМ СВОЈЕ

Цртајући ове ратнике из разних епоха историје расејани илустратор им је погрешно дао оружје. Помозите му да исправи грешку и сваком ратнику вратите оружје које му припада.

Одговор:

Ратник из средњовековне Европе: 1) мач, 2) мач, 3) томахавак; пој 4) крива сабља; пој 5) мач и 6) аркебуза (пушка кремљена); пој 7) аутоматска пушка; пој 8) копље.

ИЗЛЕТ У ПРИРОДУ

Пролеће нам је донело много лепих биљака, које покаткад зажелимо да видимо и за време турних зимских дана. Једини начин да биљку коју волимо дужи сачувамо је да је ставимо у хербаријум (назив за збирку препарираних биљака постао је од латинске речи herba — трава). Међутим, они који желе да га имају морају унапред знати да је то посао који захтева стрпљење и пажњу. Правилне хербаријуме могло би да се подели у три дела:

КАКО УВРАТИ БИЉКУ?

Приликом брњања пазите да биљка буде цела, не кидајте само цвет. Пажљиво је ишчупајте из земље заједно са кореном, зато је најбоље време после кише кад је земља влажна. Избегавајте да берете сувише велику биљку која ће штрчати из хербаријума. Уколико имате могућности да бирате више врста биљака, одредите се за оне ређе које ће по свом облику и боји привући пажњу кад се буду налазиле у хербаријуму.

СУШЕЊЕ

Пажљиво оперите водом корен биљке и пазите да је приликом прања не оштетите. Затим биљку наместите, још мокру, на равну површину између два листа утијане хартије и поклопите неким тешким предметом (већом књигом, пеплом итд.). Овако „пресован“ цвет треба да стоји најмање осам дана да би се биљка сасвим осушила.

СТАВЉАЊЕ У ХЕРБАРИЈУМ

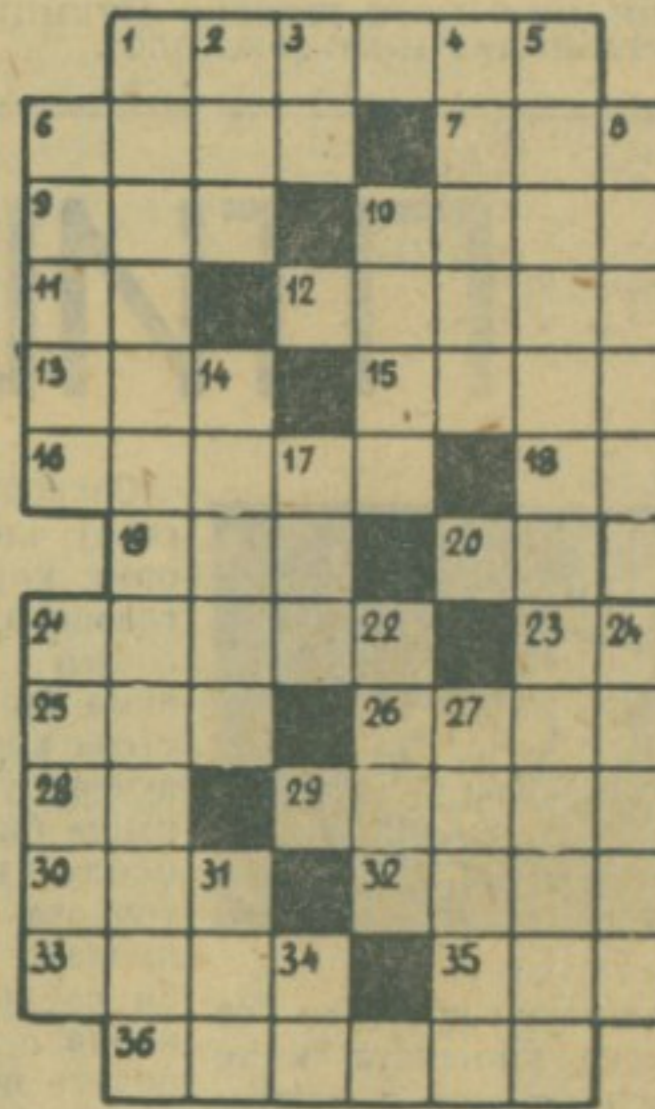
Пошто сте биљку осушили, пажљиво је пренесите на лист белог папира гледајте наш цртеж.

за цртање. Да се не би померила и тако довила своје листиће и цветиће, причврстите је на више места комадићем лепљиве траке (селотејп). Испод сваке биљке напишите њено народно и латинско илито. Можете додати још да тум кад сте је убрали као и место на ком сте је ишчили.

Лист папира са обрађеном биљком одложите у хербаријум који обавезно треба да има чврсте корице и са стране пантљике да приликом ношења ишчиљена биљка не би испала (пошто је биљка не би испала).

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) староседеоци Италије, 6) наша река, 7) холандски шаховски велемајстор, 9) конопац, 10) бог љубави код старих Римљана, 11) хемијски знак за радијум, 12) одабрано друштво, 13) десна притока Дрине, 15) острво у Средоземном мору, 16) арменско раздобље, 18) лична заменица, 19) речено острво, 20) хемијски знак за мазуријум, 21) борилиште, 23) скраћеница за рачун, 25) савремени француски филмски редитељ (Луј), 26) вичесловље, 28) елиптична слика, 29) маса справљена од глине, 30) острво у Јадранском мору, 32) узгарена вулканска маса, 33) гроза, 35) врста ткањине, 36) наш књижевник, нобеловац.

Усправно: 1) комедија Јована Стерије Поповића, 2) староримски поздрав, 3) показна заменица, 4) исплојство, 5) име и презиме нашег композитора („Мала Флорана“), 6) део главе код слона (мн.), 8) штемпарске грешке, 10) списак витешка игра, 14) узорак, муштра, 17) свратнице, коначнице, 21) један од највећих лирских песника Индије, 22) летопис, 24) покрајина у Јужноафричкој Уенији, 27) породица градитеља виолина из Кремонне у Италији, 31) средњовековна владарска титула у Војни, 34) скраћеница за спортско друштво.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) јарак, 6) шамбула, 8) ТАМ, 9) инд, 11) амбуланта, 14) ко, 15) мши, 16) ри, 17) такт, 19) те, 20) ра, 21) ор, 22) аг, 23) Озим, 25) ав, 26) ума, 27) ер, 29) „Ведни људи“, 32) акр, 33) Рас, 34) „суварак“, 37) Маљен.

Усправно: 1) јамб, 2) ал, 3) риолиг, 4) ет, 5) крип, 6) шамот, 7) антре, 8) так, 10) дан, 12) Умка, 13) Аш, 18) Арг, 19) три, 21) Озаљ, 22) анекс, 23) Омичаљ, 24) Медак, 25) аба, 26) ун, 28) рис, 30) друм, 31) Уран, 35) ВА, 36) ре.

ФАНТОМ ЈЕ ЗАПАЛИО ПУСТИЊУ

Британски командоси мајора Дејвида Стерлинга — званог Фантом — циповима су извршили напад на немачки аеродром у Сахари и запалили све авионе. Борба је трајала само један минут.

Специјална ваздушна група савезничких командоса подигла је логор у Сиди Хенешу. Ту су их у току ноћи искрцали транспортни авиони, који су полетели из Бенгазије. Педесетак километара одваде, у рејону Фука налазио се један од најважнијих Ромелових аеродрома у Африци. Немачке и италијанске војне патроле које су крстариле овим делом пустиње, ништа нису запазиле. Командоси британског мајора Дејвида Стерлинга ничим нису одавали своје присуство. Мајор Стерлинг био је велики мајстор за маскирање у пустињи.

Отпочео је живот у песку, усред пешчаних дуна. Одмах су ископали вучје јаме у којима су боравили дану. Специјалним невидљивим малим филтерима добијали су ваздух споља. Хранили су се конзервама, чоколадом, румом и лимуним соком. Ноћу би излазили из својих јама да удахну ваздух и да са мајором Фантомом планирају акцију. Пред зору су се олет повлачили у пешчане јаме. Морали су бити опрезни јер је непријатељска обавештајна служба била активна.

Стижу ципови и митраљеци

Капетан Педи Мејн остао је са командосима да замишља мајора Фантома, који је са поручницима Стивом Хастингом и Мејком Сајдлером напустио вучје јазбине и отишао на положаје британске дивизије, педесетак километара од логора Сиди Хенеш. Снажне пешчане буре брисале су непрегледном пустињом носећи облаке црвене прашице. Бурa је трајала луна че-

тири дана и нико није излазио из склоништа. Само су се немачки авиони и војне патроле пробијали кроз пешчане облаке и обезбеђивали аеродром.

Живот командоса у непрегледној пустињи бивао је све тежи. Балони са водом и лимуним соком су се постепено по празнили. Чим је бурa почела да јењава, командоси су изашли из својих јама и забринутостали да траже погледом мајора Фантома.

Капетан Малколм Плејден је са Жорденом пошао у патролу још док су командоси спавали. Небо је било пуно звезда. Одједном су приметили из даљине колону ципова која се приближавала. У првим колима био је мајор Фантом. Командоси су га одушевљено дочекали: Фантом је стигао са 18 ципова и 68 митраљеза типа „Вике К“.

Ближила се поноћ. муницију и оружје су одмах поделили. Свако је добио по митраљез и 1500 метака. Мајор Дејвид Стерлинг им је објаснио задатак: сваки командос и возач ципа има да испали по хиљаду метака из свог митраљеза и то само у времену од једног минута. Поделити их је у четири групе и још једанпут поновити план напада, а затим су кренули

према аеродрому код Фуке. По подацима британске обавештајне службе на аеродрому се налазило више од сто немачких авиона: „штука“, „хајнкела“ и „месершмита“. Из ове највеће Ромелове ваздухопловне базе у Африци, вођене су све ваздушне акције против савезничких снага у пустињи. Прићи аеродрому било је веома тешко.

Напад по месечини

Мајор Фантом је изабрао неуобичајен метод напада: одлучио је да напад изврши циповима и митраљезима. На сваки цип је учврстио по четири митраљеза, по два напред и по два са стране. Само његов командни цип није имао митраљезе.

На петнаест километара од аеродрома колона се зауставила. Било је око три часа ујутру. Летња ноћ 1942. године била је пуна месечине. Добро обезбеђен немачки ратни аеродром код Фуке лежао је обасјан Месечевом светлошћу. На њему је све спавало мртвим сном. Нико није помишљао да би се непријатељ усудио да га нападне. У тамним облачним ноћима Немци су појачавали и страже и патроле, а ноћас се све видело као у поларној ноћи. Авионска крила и кабине светлуцали су под Месечевим зрацима.

У 3.30 часа мајор Фантом је наредио да се упале мотори. Све четири групе командоса и ципова лагано су кренули према аеродрому. Одједном се са висине чуло брујање авионског мотора, постајало је све ближе и јаче. На аеродрому се упалише пригушена светла, која су обележавала писту.

Пламен и експлозија у пустињи

Тешки немачки транспортни авион „јункерс“ приближавао се аеродрому. Његова позицијска светла на крилима давала су сигнале да иде

на слетање. Фантом позва све групе командоса и нареди им да искористе буку авиона и убрзају кретање. У третку када је авион додирнуо писту, ципови су пуном брзином прилазили аеродрому. Немачко аеродромско особље које је прихватило авион припадало је дежурној служби и било је неспавано. Будност им је била на крају. Жељно су очекивали свануће и смену.

Командоси су држали прст на окуцању и очекивали Фантомов сигнал. У следећем тренутку рафал светлених зрна вину се у небо. Истовремено проломи се штектање из свих 68 митраљеза. Непрекидни рафали усмерени према авионима загушли су ноћну тишину. Појавили су се и први пламени стубови и експлозије. Авиони су горели дуж писте и на рулним стазама. Запалили бензин разливао се у потоцима и осветљавао аеродром. Експлозије су тутњале, авиони, бомбардери и ловци нестајали су у ујареним гејзирима.

Тек је пола минута како митраљеци туку, а готово сви авиони на аеродрому горе. Ужарени комади авиона који експлодирају лете свуда унаоколо као страшни ватромет. Ништа се није могло спасти. Убитачна митраљеска ватра коси све по аеродрому и изненађене пилоте и њихове машине.

Тачно у 4 часа и један минут митраљеци Фантомој командоса су ућутали. Ципови су се у пуној брзини повлачили према бази у Сиди Хенешу, док је пламен прождирао све што се налазило на аеродрому.

Акција мајора Дејвида Стерлинга Фантома и његових командоса трајала је само један минут. То је била највећа диверзија савезничких командоса у Африци 1942. године од које се Ромелов корпус није могао да опорави до свог повлачења из Африке.

... највећи „разбојник“ међу птицама је сврачак који свој плен, бубе и мање птице, нагаче на трње и оштре гранчице. Он се, међу-

тим, готово никад не враћа по ту своју резерву хране. Научно име му је „Lanius“ што значи „месар“. Сврачака има у читавом свету сем у Јужној Америци.

... у Јапану се саобраћај одвија левом страном улица и путе-

ва. Једине две земље у Европи где се саобраћај одвија левом страном су Енглеска и Шведска.

... гориво које потроши једна свемирска ракета за један минут било би довољно аутомобилу средње категорије за 270.000 часова војње. Ако бисмо узели да би такав аутомобил био на путу по пет часова сваког дана, имао би довољно бензина за 54 хиљаде дана, односно за 150 година.

... кокош снесе највише јаја у другој и

трећој години живота: просечно по 150 годишње.

СИГНАЛНИ ОГРТАЧИ

У Швајцарској су се појавили у продаји нарочити огртаци намењени мотоциклистима који по себи имају велике светле кругове. Проналазач и произвођач ових огртача сматрају да ће се тако избећи многе несреће које су се догађале ноћу на друмовима, јер возачи аутомобила често не виде мотоциклисту који вози испред њих.

ЈЕДИНСТВЕН ЧАСОВНИК

У Мексику се чува најкомпликованији часовник на свету, израђен у Паризу крајем прошлог и почетком овог века. Часовник показује датуме, месечеве мене, годишња доба, тачно време у 125 градова на свету и све то на бројчанику пречника 71 милиметар.

„ТАЈАНСТВЕНЕ СИЛЕ“

Овај необичан случај збио се за време једне аукције одржане недавно у ирском граду Килбриду. Док је сензални купцима неке „инструменте црне магије“ према уобичајеном ритуалу ударио је чекићем о сто говорећи: „Први пут, други пут...“ Кад је трећи пут узвикнуо, изненада је пропао кроз под заједно са столом и свим предметима на њему, наочиглед зачуђених купаца.

Узрок овом необичном пропадању нису никакве тајанствене силе већ термити који су били изгризли под.

СЛАБ ВИД — ДОБРО ОКО

Већина познатих уметника у прошлости није имала добар вид, јер га није могла ни да поправља. До овог закључка дошао је канадски лекар Фред Вилер, који је проучавао слике Ел Грека. Он тврди да је овај уметник сликао људе непропорционално. Сви његови портрети су, на пример, са уским лицима и то је последица његовог слабог вида. И Сезан је по мишљењу Вилера био кратковид, а то је установљено на основу његовог аутопортрета који је унеколико изобличен. Даље је Вилер утврдио да уметник Џон Констејбл није разликовао зелену и црвену боју. Јесење боје на његовим сликама увек су биле јако измењене у поређењу са природом.

БАЗА — ПАРК

Некадашња америчка ваздухопловна база у Шизеу, у Француској, биће претворена у огроман парк за дивље животиње. Место је изабрано зато што је 28 км његове површине затворено оградом.

МОДА ИЗ ШКОЛСКЕ КЛУПЕ

КАПЕ ЗА МЛАДЕ

Љубке кацице у облику качкета постају све омиљенији детаљ у одевању младих девојака. Било да су од једнобојне или коцкасте тканине, оне су складна допуна мантилу или костиму и на главама девојака делују кокетно, ведро и заиста младалачки. За овај модни детаљ није потребан никакав велики издатак. Обично после пивења мантила или костима остану комади ткањине који се лепо могу искористити за качкете. Пошто се он кроји у „кришке“, могу се искористити и мали опшани тканине. За оне девојчице и девојке које се помало баве шивењем, биће посебно задовољство ако овакав качкет направе саме.

За летњу сезону качкет се може направити од чврстог платна (најбоље од оног за ролетне) јарких боја, или од пругастог платна које се такође употребљава за ролетне или „лите штупе“. Ако од исте тканине направите и појас, имаћете детаље који ће вашој једнобојној платненој хаљини дати потпуно нов и модеран изглед.

WALT
DISNEY

МИКИ

ЦОНИ ХАЗАРД ФРЕНК РОБИН

